

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesületi tagjai nyakjark.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Közlelek).
Üllői út 35. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Pályázati felhívás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, az általa kezelt következő földmivesséki alapítványi helyekre hirdet pályázatot:

1. A Bathányi herceg alapítványára, elsősorban vas megyei illetőségű egyén részére; évi ösztöndíj 120 frt.
2. Bakó-féle alapítványra, elsősorban borsodmegyei illetőségű egyén részére; évi ösztöndíj 120 frt.

Pályázhatnak ezen ösztöndíjakra oly magyar honpolgárok fiait, kik 16-ik életévüket betöltötték, a mi kereslelvéllel igazolván; továbbá iskolai bizonyítványon igazolando, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni. Hogy a pályázó hibátlan testalkatu, azt legalább a községi előjáróság által kell igazolni. Pályázhatnak továbbá magyarországi földmivesséiskolába már felvett tanulók is, ha ezt az illető földmivesséiskola igazgatója által bizonyítják. Kellő okmányokkal felszerelt bélyegtelen kérvények folyó évi november hó 1-éig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóságához, Budapest (Közlelek) nyújthatók be.

Forster Géza igazgató.

1896. évi szeptember hóban befizetési alapít. kamatok és évdíjak nyilvános nyugtázása.

- I. Alapít. kamatozat feltevék 1896-ra: Hildgöbly Imre 2 frt, Keeskenétrédy, g. e. 10 frt.
- II. Évdíj 1896-ra: Fischer Antal, Purgly János 10-10 frt.
- III. Évdíj 1896-ra: báró Baratta Alajos, Berger Emil, Brüll Mór, Döry József, Dubraviczky Elek,

Frankl Ede, Fáy József, Grundt József, Gyapay Pál, Horváth Bertalan, Hajdu Aladár, Hornyánszky Pál, Ivánics Oszkár, báró Kemény Kálmán, Katali Ferencz, Kibher László, Matyusovszky Oszkár, Mándy Lajos, N. Nalacxy Géza, Obrécuti Ödön, Ostffy Miklós, Pöszner Gábor, Plank Ferencz, Purgly János, Szant-mihályi Sándor, dr. Szentkirályi Akos, Schlessinger és Polákovits nag. Schuster Gyula, Simegyry Ferencz, Zoradny Aladár, Sommer Ignác, Suly László, Zoradny m. gazd. egyesület, Truka József, Tamásy József, Ujhelyi Jakab, Weiss Adolf, Yucakits Ede, Zverina István 10-10 frt, Kovács Ödön, Tusák Sándor 5-5 frt.

IV. 1897-re: Balás László, Baross Miklós, Szakál Mihály 10-10 frt, Kovács Ödön 5 frt.

A „Bereczki- emlékre“ ez év szeptember havában következő adományok folytak be az OMGE. pénztárhoz.

Miskolcziól Munkácsy József ur gyűjtötven 1 forint.

Magyar Henrik, Ágoston Miklós, Csalszár Zsigmond 1-1 frt, Hódik Vince, Bakos Daniel, Dirsch Ferenc 50-50 kr, összesen 450 frt.

A szentimrei m. k. földmivesséiskola gyűjtötven: Hauser Géza 2 frt, Ulitz István, Ludman Ede, Csapolyi Tivadar, Nitanman Jenő 1-1 frt, Győr F. 30 kr, Gulyás Gy. 20 kr, Dabos B., Talcák Gy., Boda J., Káplár J., Kertész A., Némot J., Farkas J., Kónyer J., Könyves Gy., Bacsák Zs., Lengyel I., Kovács S., Bertalan J., Molnár J., Ifj. Tamás 10-10 kr, Eryel J., Molnár S., Varga Imre 5-5 kr. Összesen 815 frt.

Szeptember havában begyűlt 1365 frt.

A gyűjtés eredménye szept. 30-án 637'67 frt.

Köbánya redivivus.

A köbányai sertéskereskedelmi csarnok 1895/96. évi jelentése ismét Köbánya, illetve ezzel kapcsolatban hazai sertéskereskedelmünk mai helyzetére irányítja az érdekeltek figyelmét. Immár két esztendő óta huzódik ez ügy, anélkül, hogy teljesen megakadt sertéskereskedelmünk rendezése érdekében számot tevő intézkedések történtek volna s maugy állunk,

hogy azon tenyésztőink, kiknek állományát a vész megkimélte s a kiknek értékesítésre való anyukák van, azt eladni nem képesek, mert a forgalom még most is szűnelt. A kormány ugyan még ez év elején kilátásba helyezte a gyors segítséget, s oly intézkedések életbevitelét ígerte, melyek oly a tenyésztők, mint a kereskedők igényeit egyaránt kielégíteni lettek volna hivatva, sajnos azonban, hogy ez igereket realizálását még ma is nélkülözni vagyunk kénytelenek.

Eppen nem csodálható ezért, hogy a sertéskereskedelmi csarnok évi jelentésében nagy keserűséggel mutat rá az e téren tapasztalható bajokra és sürgeti azok orvoslását, de teszi ezt oly módon, hogy mindenütt az ő saját szűkebb körületeket tolja előtérbe s Köbánya reaktíválásában látja a bajok megszüntetésére vezető egyedül utat. Igazyként ez elhítteti a kevésbé tájékozottakkal oly módon, hogy hivatkozik a kormány azon kijelentésére, a melynek értelmében ez utóbbi, annak dacára, hogy elismeri, miként a sertésnek oly nagy számban való összpontosítása mint az Köbányán történik, állategészségügyi és kereskedelmi tekintetnél fogva egyaránt veszélyes, mégis a köbányai piac decentralizálását nem akarja, bár csak azért sem, mert ez nem áll hatalmában. Szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy a kormány ezen kijelentése még *Festetics* minisztersége alatt történt s hogy azóta e kérdésben a kormány más álláspontot foglalt el. E tény azért említhető ki, mert a dologba kevésbé beavatottak legujabb keletűen tekintik a kormány akkori kijelentését s a napi sajtó egy része is így szempontból fog-

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. szám Váci-körút sarok.

ŐSZI VETÉSRE

legkitűnőbb minőségű luczernát, lóherét, bitorherét, őszi-borsót, téli-bükkönyt, homok-bükkönyt, Szent-János-rozsort, káposzta-repczét.

Alapszabályt, üzleti értesítőt kívánatra bérmentve küldünk.

Mai számunk 21 oldal.

lakozik e dologgal s a decentralizáció eszméjét végleg eljettinek mondja, holott ezt elejtlenül nem szabad s a kormány sem akarja azt elejteni.

E mellett azonban a jelentés leplezetlen őszinteséggel elmondja, hogy még a piac ideiglenes rendezése most sincs végrehajtsa s hogy a piac ezen égető bajának orvoslása czéljából tanácskozáson és határozathozatalokon kívül egyéb nem történt; a piac csatornáza pedig a jelentés szerint még ma is olyan hiányos, mint volt évekket ezelőtt. Mi természetesebb, hogy ily körülmények között Kőbánya épépséggel nem képes azon biztosítékot nyújtani állategészségügyi és egyéb tekintetből, mint a miyeneket egy kivételi piazcczal szemben jogosan megkövetelhetünk, miért is óhajtandó, hogy a kormány, daczára a kőbányaiak erőszakosságának, megmaradjon azon terve mellett, a melynek alapján serteskereskedelmünket rendezni akarja, de hangsúlyozunk kell, hogy végrehalvási elti volna az ideje annak, hogy ez a végtelenségbe húzódó ügy a megoldás felé tereltesse.

Hogy milyen legyen a megoldás, a felett ma már szükségtelen a vitakozás, miután Darányi földmívelésügyi miniszter a czélhoz vezető utat egy, f. évi márczius hó elején a főváros tanácsához intézett leiratában az érdekeltekkör teljes megelégedésére már kijelölte.

A kormány álláspontja az, hogy Kőbánya mint kivételi piac fentartandó, de e mellett a fővárosban a sokszor emlegetett konzumpiac létesítését is sürögésen kívánja, a hova majd Kőbányát fokozatosan kitelepíteni óhajtja s egyes vidéki

gözpontokon önálló piacok szervezését is mulasztatlanul szükségeseknek jelzi.

A fővárosi konzumpiac nélkülözhetlenségére már gyakran reámutattunk; szükség van arra egyrészt a főváros élmezőjének szempontjából, másrészt azért, hogy Kőbánya monopoliuma ellensúlyozható legyen s a tenyésztők ne legyenek kitéve az ottani szállatulajdonosok kénye kedvének, hanem a szállatokkal felszerelendő konzumpiacok értékesíthessék, esetleg az értékesíthetőség elhelyezhessék állataikat.

E konzumpiac szervezését mint ismeretes, a főváros vállalta magára s annak elhelyezésére nézve már meg is történt a végleges megállapodás, s a belügyminiszter a főváros határozatát az ellenek (érsd kőbányaiak) fellebbezése daczára jóvá is hagyta, de azért ma még mindig csak ott vagyunk, a hol hónapokkal azelőtt voltunk. A nagy lelkesedéssel felkarolt eszmét a főváros intéző körei úgy látszik ráérnek megvalósítani, ellenben a gazdaközönség s a főváros lakossága erőlyesen kell hogy sürgesse a konzumpiac végleges szervezését, mert a halogatás igen fontos érdekeit sérti. Mi sem új utáiban ma már a fővárosnak, hogy e rég sürgetett intézményt megvalósítsa, sőt a kormány is sürgeti a terv realizálását s ezért reméljük, hogy az intéző körök nem fogják tovább is halogtatni a konzumpiac építési munkálatainak megkezdését.

Azomban sem a kormány, sem a gazdaközvélemény nem tartja elegendőnek serteskereskedelmünk egészséges alapokra fektetése czéljából csupán a fővárosi konzumpiac létesítését, a mely

nagy szolgáltatást lehet ugyan, de mindamelletl forgalmat árnyal mégis csekély, az ha Németország egyedül kivételi piazczukról elzárkózik, a mitől Kőbánya rendezetlenségé miatt elég okunk van tartani, az esetben a forgalom ismét a minimum maracskennél s a sertes értékesítés ismét lehetetlenlen van téve a jövőben is.

Ennek elkerülése végett lesz szükséges a decentralizációra, melyet a kormány kitálatba helyezett, de a melynek megvalósítása érdekében még jóformán semmit sem tett s ezért annak mielőbbi kezdeményezését sürgetünk kell. Vannak már eddig is nagyon szímvoltó piazczain, pl. Győr, Szabadka, Barscs stb. s a földmívelésügyi miniszter egy költségvetésének indoklásában, mint a gazdaságkongresszuson mondott beszéde alkalmával is hangsúlyozta, hogy az állategészségügyi államosítása küszöbön áll s az erre vonatkozó törvényjavaslatot az a jövő év elején fogja a Háznak benyújtani, tehát egyike legfőbb faktora a kellően felszerelt piacoknak, a szigorú állategészségügyi ellenőrzés legközelebb meg lesz. A munkálatokhoz azonban nézetünk szerint már most kellene hozzáfogni, mert a piacok kelő berendezése s a modern követelményeknek megfelelő szervezése sok időt igényel, úgy, hogy az állategészségügyi szolgálat államosításának hatályba lépétele e piacok is át legyenek adhatók a forgalomnak.

Jól tudjuk, hogy a fővárosi konzumpiac és vidéki piacok létesítése esetén, Kőbányára, mint kivételi piacra még sok ideig szükség lesz s azt mint ilyet, egyelőre fentartani szükségesnek tartjuk. De viszont

TÁRCSA.

Móva.

Irtó: Móva István.

Le a szegedi első-résztől, ameddig én otthonos vagyok: Zentái, — de úgy hiszem azon túl is, míg magyar a többség, tehát a csatornái minden kis pásztorgyerek el tudja magyarul, hogy mi az a móva. Más szót nem tud helyette mondani, hanem illusztrál: példákat tárlván föl.

S én se tudok másétné tenni. És mert a móva sokféle: rajzolok én is valahány képet, de mindjárt elüljárójába folgyezem, hogy a móvának az a fundamentuma mindég, hogy sok ember, egy akarattal tessz-vesz más ember javára: de kolésonb. Mog hogy a móva magyar tempó.

Tesszen: Faragó Éram elad jó hatvan mázsa búzát. Egy lélekzettel annyit be nem tud szállítani. Már pedig úgy tetszik, hogy az idő elpusztul, esőre válik. Mért is estendő a tanyaház minden magabíró eselédje, ki hány: annyiféle megyen köröbe, hogy:

Eljöhötn-e kendtek? — búzát adunk el — azt bevinnék Széntába, míg sziveltetés az ut.

A kinek aztán holtája nincs, vagy törvénybe nem hivatalos Szabadkára, az el nem marad, hanem azon van, vagy ő legyen az első a rakodásnál. Még ha valami összekulobnóznos volna is köztük másképp. Ugy, hogy apróra kell szabni a terhet amiatt,

hogy minden kosztra jusson befőle. Csanya kifizetés volna az, ha valakinek a kosjást üresen hazaküldének.

Azzal megindul a karaván. Elül né a tulajdonos, gazda, koscsja. Ha az megáll, megáll a többi is. És ha koscsma esik az utba, — úgy hozzá a beesület, hogy ott meg is köll állni. Érim bácsi az egyedül való, a ki lezáll, megönteti az anyányi kulacsot, sorra itat minden segítőség s ha az utósz is hagyott benn valamit, azzal megkínálja az anyat, a kiről mindenki bizonyos: hogy az olt a lelke. Nem haragszik föl azon senkise.

Mikor pedig odabent lepakoltak, még a mászást odaszag a gazda minden részérvő felebarátjának.

Aztán, hé, odatartsz mifelénk, vagy az asszony szemé ele ne kerülj többet.

De meg az is annak a rendje, hogy ha már emberségből segített valaki: tartstuk is jó emberségből, lakassuk jól tyuiknal, kalácsesl. Maga se, lóva se kerüljön haza éhen. (Mert megszorultunk ám még más-kor is!)

Téhat ez az a móva.

Kerül-fordul az idő, akkor meg Faragó Éram kap ílyetén üzenetet:

— Tisztelet édes apám Éram bácsit, eladtuk a szénát a szabadkai líforátosnak, holnap vinnék, ha kend is segítene.

Nono ócsém, hiszen éppen Tapolczára akartunk menni kukoriczavál, hanem ilyenformán ott leszünk nálatok minden bizonyon, — mond meg apádnak.

A mi igaz is, meg a szivesség is nagyobbannk tetszik ilyenformán.

De az a legszabó mikor valaki hogy-hogy se; — (akarra biztosan nem) — elkésik a számítással. Fene sanury szél fúj pedig már, a varnyuk bantur járnak egész nap. Aligha hó nem lesz.

— Nézd, ez a János hogy elkésést ...

— Ejnye ez a szegény János!

— Hova lesz az Istendur?

— Léál! Kendelek, kukoriczazésed óta két gyereket temette el.

— Alljunk nekí bátya, szántstuk el a szükstég móvát. Mit szólnak kendtek?

Azt, hogy: álljunk bele holnap ...

És mikor készen vannak, egy se akar

étel-ilyen bennni:

— Értékezd el, míg tőrekedtek, teljes

elegt meglátogattot az Isten

Mikor meg a küll munkának teljes vége szakad, mikor szent Orszébet ráteríti fehér köjtőjét az egész kívül való mindenségé akkor az asszonyok csapnak móvát. Mert most már az esték hosszuk, az emberfele kijphente az ószai fűradástör: itt a fonás ideje. Minaknak pedig mindenki való. Az asszonyné a sózert: vízszónnak, az emberek a közöt kallantulyv: zsnáknak, ponyvának, kőzöt madzagnak, minek.

Csak az a hiba, hogy a kender még azon mód van, ahogy nagyjából kitiltottak. Az apraja porzolja benne van mind, bíz azt tömi kell fonás előtt. Arraváló a kenderőrs-móva. Ilyenkor a lányok hirtogattak lányokat. S csakugyan a lánypéjások egy csapatoknak estefelé a móvát tanya íránt, mint a vadlud. Ki is öltözökötte magát takarosan, mert a kenderőrs jobban mulaszt, mint dolog. A vége meg éppen ténz, igazi kis bál.

nem tarthatjuk helyesnek, hogy a vidék rovására a fővárosban központosították a sertésferkeskedés és a jövőre is kitelések a mult évhez hasonló veszélyeknek. A dolog természeténél fogva a sertésbiztalás a vidékre való, a hol a már fejlett közlekedési eszközök mellett erre minden kellék megvan; ezért legcélszerűbbnek azt tartjuk, hogy Kőbányára csupán a németországi kivitelre szánt sertések hozzanak fel, de csakis annyi időre, a mennyi állategységügyi egyvezményünk alapján a sertéseknek a kőbányai szállásokban feltétlenül vesztelennek kell; idővel pedig — a mint azt a kormány is kontemplálja — Kőbánya helyettesék ki a pavilonrendszer szerint építendő konzumpciós telepre, mert mai teljesen inficiált helyén, a legnagyobb költséggel sem alakítható át a modern kor követelményeinek teljesen megfelelő s állategységügyi tekintetből csak némileg is elfogadható garancziákat nyújtó telepre. Nem kétértelmű azt, hogy a kormány, ha az igazán akarja, ne sikerülne Németországot rábírnia arra, hogy ismerje el Kőbánya helyeit az újonnan létesítendő fővárosi piacot, kivelti piac gyanánt. E tekintetben tehát kívánjuk, hogy a kormány mielőbb megtegye a kezdeményező lépéseket.

De még sürögöbnek tartjuk ennél azt, hogy kormányunk Ausztriával szemben mielőbb rendezze állatforgalmunkat, mert valóban nem tűrheto tovább az önkénykedés, amelyet Ausztria velünk szemben elkövet; mindenki tudja, hogy a legkisebb község inficiált voltát ürügyül használja fel Ausztria arra, hogy egész

vármegyék elől elzárja magát a beszüntesse az állatforgalmat. Ez önkénykedésből tenyésztóinkre a legnagyobb kár hárulnik, miután Ausztria tetszése szerint korlátozhatja, illetve megbéníthatja állatforgalmunkat. Hiába decentralizáljuk sertéspiacainkat, ha meg nem szerezük azon biztosítékot, mely e piacok forgalmát Ausztria önkénykedésétől függetleníti. Ezért a kormánynak mulasztatlanul kötelessége a kiegyezés alkalmával Ausztriával olykpen szerződni, hogy lájthántul szomszédjaink ismerjék el a magyar kormány intézkedéseit a ragályos területek ellenőrzését s elzárását illetőleg és ne legyen ezental joguk egyes községek ragályozott volta miatt a különben teljesen vesztésmentes vármegyék egész területéről beszüntetni az állatkivittelt. Ha ezt sikerülni fog kormányunknak keresztül vinnie, a minthogy ennek feltételül sikerülni kell, — hivatkozván állategységügyi ügyünk államosítására a mely a legmészebb menő biztosítékot nyújtja e tekintetben Ausztriának, — az esetben reményünk lehet arra, hogy jelenlegi zűrzavros helyzetünköl végre-valahára kibontakozhatunk.

J. P.

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

A berkshirei és yorkshirei sertés.

(Egyuttal felel egy sly tárgyú kérdésre.)

A két sertésfajta akármelyik tekintjük is, avval legtovább tisztában kell lennünk, hogy azok nyágraiban, nyágraiban való tenyésztéséről sem oly alkalmasak, mint a magyar mangalicák s hogy a mig pl. a yorkshirei

allegést egyáltalán rosszul bírja, addig a berkshirei e tekintetben nem sokat enged a nemesebb mangalicáknak.

Intenzive gazdálkodó ember, különösen ha elegendő tejjullalékkal s rendelkezik, a yorkshirei is boldogulhat; extenzivebb viszonyok között azonban avval megpróbálkozni nagy kizikóval ár. ajánlatosabb hát így esetben a berkshirei.

A tenyészállatok beszerzése meglehetősen nehéz, mert itthon a választék kétégybejöttén kicsi, külföldön pedig a tulenyésztés vesztésével fenyegető az anyag, nem is említvén bővebben a többnyire horrendárait, melyeket ott elkerülni.

A tenyészanyag beszerzésénél tehát már o miatt is nagy elővigyázatnál, körültekintéssel kell eljárni, és pedig annál inkább, mert gyakran fél- vagy háromnegyedüri állatok is drága telivér gyanánt szónak rák, különösen adokora. Minthogy pedig törzskönyvi kutakítás ritkán támaszkodhatunk, vagy a miatt, mert megbízhatlanok, vagy mert törzskönyv egyáltalán nem vezetetik, legfontosabb még külföldön, pl. Csehországban megjelölendő vásárlásunknál is jónévi importőrre bízni a dolcot, mert ő jóval tájékozottabb ott — de máshol is — a mint s a hirtve máint érdekelben áll a lehető legjobb anyagnak behozatala, mely anyagnak forrásai éppen előtte a legismertesebbek.

Itthon, mint előbb is érintettem, vajmi szórányosan találkoznak biztos forrásnak nevezhető yorkshirei vagy berkshirei tenyésztekekkel, azonban yorkshirei tenyészteket a sávárki tenyésztekek természeténél valódi uraldomnak, berkshirei pedig Kapuvón az „Agrícola” társaságnál, Dórv Vilmosnál Barcon, a kisbéri ménesuraldomban, a gazdasági tanintézetnél Kassán, a gazdasági akadémián M-Ovárott.

A m-óvári gazd. akadémiák berkshirei sertés tenyészteséről a következő adatokat közölhetjük.

A csezik évnként kétszer fiadzanak, és pedig december—januárban, és juni—július-ban. A szaporulat f év alatt a következő volt

ha a fiu megkiserlell, emez is maradt volt ha az örg marasztalja: de egyik se tudott első lenni. Így aztán elválokaztak.

Volt a gyerekek két kerületi lánc ugaria a felesége után, meg egy kis pénze. Amny éppen, hogy egy kis szegényes hajlékot húzasson belébe. Mikor a válogott, nádat, hozzávaló fa-egymást megvette, sorra jirta az apja módosait:

— Segítsen kendek, majd engem is megessit az Isten, hogy visszaszóljáljam.

Összetámogatott gyékényellenző alatt háttak addig, azon az éjszákán is. Az aszszony ébrült fel előbb:

Hajlé! né! nesz! jén... a módosnak. Faragó Sándor kitörülte szeméből az álmat.

— Nem az lesz a, lelkom, hamar van még.

— Az volt pedig; oda állt egyenesen a gunyhóhoz.

— Dicsőrtessék. Adjon az Isten jó reggelt.

— Minderökték; fogadj Isten.

Sötét volt még, esőre hajló, fekete ószi hajnal. Csak a szaváról ismertó meg Faragó Sándor az édes apját, aki avval fogadta:

Igyektem, nézd, hogy első legyek. Ugy illik, tudod, hogy a gazda kocsija minden ellil a módos. Hát elhatároztam a kocsidat. Ezt a két lovart szeretted legjobban, a Szallót meg a Madarát, hát legyen a tied. Én meg visszaké, mig valaki itt nem ér.

... Csakhogy a két kezét a fia, menyé fogták már akkor, ekkorra, sirva.

Dehogy is eresztették el, dehogy is!

Ilyen alkalomra kiűrtik a fészert vagy a pajtát. A négy sarokba leának négy fa kenderbábút, — mindig van azok közt vesér; az rikezt egy lassus nédat, ahogy annak több-kebb verse sorra kerül, annak mind frisebb lesz a tempója, s a szerint gyömrök-görök a szabadon fejlett, minden lábát a túrékes kender. Mire az igazi frissest is eltapodják rajta, nem marad abban semmi pörzöje se aztán.

Azonközben a legények az istállóban gyülekeznek, évdönek, köztözönek, türelmetleneknek, — mikor aztán a gazdaszszony az utolsó kendernyalabot is kihazza a pajtából selyempuhára tapodva, a pajta vakalokjába felhuzakzik a kanászgyerek a tamburával, arra hozóznik a legénység és kezdődik a bál: a kender-módosnak az érteleme.

És másnap este már ebben a tanyában pörögött a rokka, kottogtatott a kallanyta.

Az aztán véghetetlen szép a módoban, hogy nem húzózik az étül se se, aki maga sose szorulna a más segítségére. Csonka Ignez, aki két helyes ember, csak-ugy odáig egy szerszámot, ha az egyfértályos Lédeczi János hozzafordul, mártáha neki külön a vízse-segtség leghamarabb. Már csak azon a révén is, hogy Lédeczi János rég ideje, minden bajában ideszortokoz. emSt ugy áll a dolog, hogy öt-hat, tíz-tizenöt ember: más-más móca-kompaniát teszen. S ezek közt nem tesz aztán különbséget (ugy

értem) a vagyonbeli tehetőség más-más felesége. Az egy kompaniába való tartozandóság után öröklődik fiól-fira, ha ujtayafásig, szomszédig, os-tóper mi egyéb közben részben meg nem változtatja.

Teszen az örg Faragó Ériánnak a Sándor fia, hogy az apjától elválokaztak, egyez-együdd az apja módosait hitta segitségül. Az apját, persze nem.

Ugy esett a sor tudniillik, hogy az örg Ériám oda volt Magyar-Kanizsán az anyagokli bueusvásáron, Sándor meg hat-hates feleségivel a tanyai tőzében. S az öregek hámarabb hazajöttek, mint a fiatalok. És aztán pörpörtay támadt.

Az az Sándor, — pedig annakelőtte olyan engedelmos fiu volt, mint a bárány — most, tán a felesége iránt való tekintetből nem engedett. Hogy ő ide-oda: ember, hogy ő nem szolgált rá senki pszoklására. De meg kapatos is volt mindakétt. Flég az hozzá, hogy Faragó Ériám megütötte a fiát.

Mit asszintól tett volna; egyik kezét az anyja fogta, másikat a felesége, szeliden, csitlita.

Az örg azt mondta:

— To kutya.

A fiu az anyjához fordult:

— Hagy legyek én is, nem eszem a kendtek kenyereikt tovább, kütes szülém.

Azaz az örg asszony az urához húzódtó, azt esigatta, mig budtáa vonalnak a hába, a fiatal hasonlóképp a maga urának otlogatta a tüzét s nagy nehezen lefektette a szénatartóba.

Hanem az elválokazás is volt mondvá.

Igaz, hogy az örg is megbecsült volt, volna,

Millemiumi nagy éremet kaptak: báró Weisz Pál, főb. Woldaner Albert, gróf Pálffy József, zsv. gróf Zichy Reszóné, báró Butler Ervin, dr. Ofner Oszkár, Beer Henrik, Harsányi József, Berg Gusztáv, Tomsiak Andor, Herczeg Ypsilanti örököséi, Kegyesrendiek uradalma, Tallián Gyula.

Küldtési éremet kaptak: Czocher testvérek, gróf Erdődy Imre, Vincez Károly, gróf Bathrány József, gróf Eszterházy Mihály, Esztergomi főkapitány, Asbóth János, Kubinyi

266. ábra. Berkeheiri sertés tenyészkondícióban.

Márton, Bartakovics Ágoston, Gedoon Jenő, gróf Hadik János, Wider Lajos, Hanák Kólos, Hecht J. és Boor H. Dénes István, Hoffmann Gyula, gróf Némethyváry Bathányi József, gróf Apponyi Sándor, Bosnyák Géza, Tallián Gyula, Kazai József, Láng György, Gratner Mihály, Wigleitner Márton, Reichwarter György, Sailer Mihály, Halder Lénárd, Tschida Simon Gruber Antal, Tschida József, Ószal József, Mann János, Gartner Pál, Opitz József, Koppai Antal, Opitz György, Galoczi Lőrincz, Fleischhaecker Antal, Rodiczky Ottília, Waradiak Baich Iván, Paikert Henrik, gróf Dessewffy Aurél, Haller János, Kun Kocsárd Székely földművelésiskola.

Közreműködési éremet kaptak: Cserháti Sándor, a magyar-óvári növénykísérleti állomás vezetője, Wueskies János uradalmi foglyúgelvő, Bertalan Lajos a Magyar Keresz tanítórind főszékhelyvezetője, a bábolnai m. kir. ménésbirtok igazgatója, a kisbéri m. kir. ménésbirtok igazgatója, a gödöllői m. kir. koronauradalom, Somogyi Sándor tisztartó, az adai földművelésiskola igazgatója, a lugosi földművelésiskola, a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanítástud. igazgatója, a kassai m. kir. gazdasági tanítórind igazgatója, Wertner Ármán, a leszántoló és pénzváltó bank árusztályvezetője, a Magyar Gazdák Szövetkezet.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

Mit ér a tőzeg-fekáltrágya és hol alkalmazható?

Ruypprecht Olivér úr, sajtos-káli (sopronmég) birtokos, a „Köstelek” f. é. 73. számban közölt cikkemre reflektálva, azon nagyon is indokolt kérdést intézte a szerkesztőséghez, vajjon a mostani műtrágya-árak mellett célszerű volna-e tőzegfalkátrágyát alkalmazni (Sopronmégében), mely trágyának ára loco Losonezon wagononként 40 frt, szállítási költségét pedig Hegyháti vasúti állomásra 50 frt.

Ezen néhez, több oldalról is megvilágítandó kérdés némi tisztázására szolgálja-

nak a következő sorok, melyekre nem azért hívom fel a tisztelt olvasó figyelmét, mintha azt hinném, hogy a kérdést megoldották volna, hanem inkább azért, mert azt hiszem, hogy a módszer, melyet a tőzegfalkátrágya értékmeghatározásánál követtem, a gyakorlatban használható.

Majd akkor, mikor a folyamatosan levő trágyázási kísérletek számszerűlti eredményeivel rendelkezem, visszatérek a tárgyra. Nézzük először azt, hogy a nyers tőzeg-

A fekátrágya ára Losonezon	40 frt
Vasúti szállítás	50 „
Kihordás	6 „
Előregetés	2 „
Összesen	98 „

A trágya tehát az említett helyen alkalmazva Kerekházban 100 frtba kerülhet wagononként.

Már most mibe kerülne a nitrogén, foszfor és káli, ha azt p. o. chilislétróm szuperfoszfát és stassfurti só alakjában alkalmaznám?

1 kgr. nitrogén ára chilislétróm alakjában	83 kr.
1 kgr. vízben oldható foszfor-sav	22 „
1 „ káli	6 „
tehát 21 kgr nitrogén = 174 frt	
191 „ foszfor-sav = 042	
117 „ káli = 007	
Összesen 228 „	

Ennél fogva ugyanazon mennyiség nitrogén, foszfor-sav és káli, mely a tőzeg-fekáltrágyában 40 frtba kerül, a fenti műtrágya-keverékben 228 frtba kerülne. Feltéve már most, hogy ezen műtrágya-keverékben a növényi tápanyagok még egyszer oly nagy hatást gyakorolnak, mint a tőzeg-fekáltrágyában (a mi azonban, különösen kiemelem, nem felel meg a valóságnak, mert a tőzeg-fekáltrágyában a nitrogénnek több mint fele ammoniak alakjában van jelen, a foszfor-sav pedig teljesen citrát-oldható, mindfogva ezen alkotórészek hatása jóval nagyobb lesz, mint a hogy azt a számításunknál felvettük), hogy tehát nem 40 kr-ára tőzeg-fekáltrágya, hanem 80 kr-ára volna egyenértékű a 2 frt 23 kr-ért vásárolt műtrágyával, kitűnik, hogy a műtrágya még mindig majdnem 3-szor annyiba kerül, mint a tőzegfalkátrágya.

De látnuk, hogy Sopronmégében szállítva, ott helyben a tőzeg-fekáltrágya már nem 40, hanem majdnem 100 frtba kerül wagonrakományonként, holott annak a néhány m-másza műtrágyának szállítási költsége oly csekély, hogy számításban kívül maradt.

Miképpen alakul tehát a *végleges számítás*, a mikor a tőzeg-fekáltrágyának olyan nagy tövisszársól van szó? Egyszerűen úgy, hogy olyan esetben a mű-

fekáltrágya a növényi tápanyagokból mennyit tartalmaz és ezeknek a fekátrágyában mi az értékeik.

A budapesti központi vegykísérleti állomáson végtelt elemzés szerint van egy métermázsigánt:

210 kg. nitrogén = 735 kr (1 kg. 35 kr)
191 „ foszfor-sav = 191 „ (1 „ 10 „)
117 „ káli = 70 „ (1 „ 6 „)

Erre tehát ilyen alacsony számítás mellett 1 mm. 996 frt, 100 mm., azaz egy wagonrakomány pedig kerekszámban 100 forintot.

Ezen árszámításnál nem a koncentrált (mű-) trágyák árát vettem alapul, mely

267. ábra. Yorkshiri sertés hizott állapotban.

sokkal magasabb, hanem igen alacsony számokat, sokkal alacsonyabbakat, mint a minőköt most tényleg fizetünk.

Ha tehát egy wagon tőzegfalkátrágya Losonezon 40 frtba kerül, ez — a mint látható — igen olcsó, mert tényleges értékének még alacsony számítás mellett is, ez csak 40%-a, vagyis lenne 1 kg. nitrogén ára 14 kr., 1 kg. foszfor-sav 4 kr és 1 kg. káli 24 kr.

A jelen esetben arról van szó, hogy Sopronmégére nyugati részbe értesse-e még a tőzeg-fekáltrágyát Losonezra szállítani?

trágya és fekátrágya ára között feltéve, hogy a fekátrágya hatékonyabb csak felannyinak vesszük, mint a műtrágyát, (a mi azonban, a mint már fent mondtam, a fekátrágya hátrányára a számítás, valamint egész érdeklében elkövetett túlzás.), olva jelentékeny különbség nincs, mert ugyanazon mennyiség hatóanyag, mely a fekátrágyában 2 frt, kerül, a műtrágyában 2 frt, 23 kr-ért vásárolható.

Mit válasszunk tehát, műtrágyát vagy tőzeg-fekáltrágyát?

Azt a 23 kr., melylyel a fenti számítás szerint a tőzeg-fekáltrágya olcsóbb, nem

veszem figyelembe, hanem igenis figyelembe veszem azt, hogy az a fekálrágya a fontos növényi tápanyagokon kívül még sok mindent tartalmaz, a mit ugyan tárgyérdők megállapításánál nem szokás kimutatni, a mi azonban mégis nélkülözhetetlen, ha a talajt jó karban, terméserősen akarjuk tartani. Ilyen alkatrészek a humuszokozó anyagok, közöttük a direkt hozzátelőkítő tözeg-purpura, mely nagy víztartó képességénél fogva a kiszáradást is megakadályozza bizonyos fokig, továbbá a kiterjedt, melyek a talajban nagyon szerepet játszanak, és a talaj bizonyos sók-mész- és magnéziumgyűleletek, melyeknek pótlására ugyan ritkábban van szükség, de melyek mégis nélkülözhetetlenek.

Meg lehetünk arról győződve, hogy az ásványtrágyafélék sohasem képeznek a szerves állati trágyát teljesen pótolni, hogy ez is rendeltetésű, hanem csak arra valók, hogy jó erősen lévő, humuszban sőt gázgáz talajra egyes kisebb mennyiségben találhatók alkatrészek pótoljanak, vagy az egész tápanyag-készlet jobban felhasználhatóvá válik a növényzet által.

Az értelmes gazda sohasem fogja elhinni, hogy elegendő volna a talajt folytonosan csak műtrágyával megöröszölni, humuszról pedig sohasem gondoskodni, bár akadnak és akadnak most is olyan túlzó theoretikusok, a kiknek ez a hivatalos.

Én tehát a fenti áralakulások mellett inkább a tözeg-fekáltrágyát választanám, mint az ugyanolyan tápanyagtartalmú műtrágyakeveréket; választásnál pedig azon veszte, ha a tözeg-fekáltrágyának utóhatása nem olyan erős, mint az akadtak, még pedig jelentékenyebb, mint a fenti műtrágyáké, és választásnál végre azért is, mert meggyőződtem, hogy a szerves trágya hatása biztosabb, kevésbé függ a kedvezőtlen időjárástól.

Természetesen nagy mértékben változik a kérdés képe, még pedig a tözeg-fekáltrágya előnyöké, ha nem azokat az alacsony egység-árakat vesszük számítás alulul, melyeket én használtam ezen cikk bevezetésében s melyek ahhoz alkalmazkodtak, hogy Németországban mennyire becsüljük p. o. az isztállatrágyát az egyes ható alkatrészeket.

Ha a kőnyen asszimilálható nitrogén és elirtó-olható foszforosavart nálunk fizetett egység-árakat vennék alulul, akkor egy wagon tözeg-fekáltrágya nem 100, hanem 170—180 forint érne.

A fentiekben, azt hiszem, elég bőven tárgyaltam a tözeg-fekáltrágya pénzértékének megállapítását módját.

Van azonban a kérdésnek egy másik oldala is, a mely különösen érdekli a gazdát, t. i. az, hogy tekintettel a gazdasági termények mostani alacsony áraira, egyáltalában kifizető-e magát a trágyázás vásárlót trágyával, ebben az esetben a szóban forgó tözeg-fekáltrágyával? Itt, a mint látni fogjuk, nagy szerepet játszik az, hogy milyen tévolságra kell szállítani. Ha az egyik helyen 50 frtot, a másikon pedig csak 15-öt fizetünk egy wagon tözeg-fekáltrágya szállításiért, a számítás nagyon lényegesen megváltozik.

Tegyük fel, hogy a termés kukoricában magyar holdankint trágyázatlan földön 10, trágyázottan pedig 15 mm.; tegyük fel továbbá, hogy egy magyar holdat 25 mm. tözeg-fekáltrágyával látunk el, a mit megfelelő mennyiségnek lehet mondani. Ha a kukorica ára 3 frt 50 kr, akkor azért az 5 másszért, a melylyel a trágyázott földön több termést, beveszünk 17 frt 50 kr, ha a száraz értékét is hozzászámítjuk és ezeket 2 frta becsüljük, akkor az összes bevétel-száporulat 19 frt 50 kr. Ezzel szemben áll:

kiadás 25 mm. trágyáért — 25 frt, 5 mm. kukorica zorszársalásért és szállításiért (egy vasuti állomásig) 1 frt 25 kr, összesen 26 frt 25 kr kiadás.

Világos tehát, hogy ilyen körülmények között a tözeg-fekáltrágya alkalmazása veszteséggel járna, sőt még akkor sem fizetné ki magát, ha a termésszáporulat még jóval nagyobb 17 mm. volna.

Megjegyezzem, hogy a trágya utóhatását a következő években nem veszem számításba, mert az esztendő, melynek a gazda ki van téve, hogy t. i. egyik-másik esztendőben elemi csapások tökéletesik természet, szintén nem vehető számításba.

Megváltozik azonban a dolog, ha a tözeg-fekáltrágya szállítása nem kerül többé, mint tisztes 15 frba; akkor egy wagon ilyen trágya 66 frba kerülne, illetőleg egyéb költségekkel együtt 60 frba. Ilyen esetben az ebből példában felvett viszonyok között 19 frt 50 kr. bevétellel szemben állana 16 frt 25 kr. kiadás.

Ne felejtjük el különben, hogy ez csak egy számítási példa s hogy ilyen általánosságban tett számításnak a konkrét esetekben csak igen kevés értéke lehet.

Ugyanakkor különbség az, hogy teljesen kiélt, elhanyagolt területet trágyázunk-e, vagy pedig még meglehetősen jól karban levőt. Az első esetben tetemes pénzbeli haszon is mutatkozhat, míg a másik esetben csak a talajtermőképességének megtartásának nyilvánul az eredmény.

Minden gazdának meg kell kísérletet tenni, hogy meg tudja azt, hogy a trágya neki mit ér.

Pontos számadatokat arra nézve, hogy a tözeg-fekáltrágya mennyivel képes növelni a termést, még eddigelő nem szolgálhatok, de arról már most is meg vagyok győződve, hogy hatása nagyon jelentékeny s hogy alkalmazása, ha nem kell nagyon messze szállítani, jó telkismérettel ajánlható, még a mostanihoz is természetesen képest.

Ezen nézetemmel nem állok megamagban, figyelveztetve lettem Széplő György, keeskenéti gazdasági tanácsosoknak, a „Keeskenéti Lapok”-ban (1896. 37. sz.) megjelent cikkére, melyben a losoncai kísérleti telepen látottakról így nyilatkozik:

„bemutatta (t. i. a tözeg-ípar-társaság) hogy mily páratlan terméseredményeket lehet elérni a legrosszabb fajta, évek óta elhanyagolt, soha sem trágyázott, teljesen kiélt földeken. Minderről alkalmam volt saját zsemeimmel meggyőződni akkor, midőn Losoncra a tözeg-ármérszékének kezelésének tanulmányozása céljából a városi hatóság által küldve megfordultam.”

Az a tözeg-fekáltrágya elosztáhatóságáról illeti, az hiszem, többség nem méríthet fel, mert az meglehetősen száraz anyag, melyet általában könnyen lehet szórni.

Dr. Liebermann Ló.

IRODALOM.

Szimmantelli szarvasmarhák országos törzskönyve.

Az Országos Törzskönyvelő Bizottság a múlt évi október hóban adta ki a magyar fajta és borzderes szarvasmarhák orsz. törzskönyvét, melyeket most a szimmantelli könyvre követtett. A szimmantelli azon nyugati importált szarvasmarhájai, melyek a tenyésztésért Magyarországon ezidőig leginkább felkarolták. Évrl-évre nagy pénz-csoportok mennek ki Svájcba és Délnémetországba az onnan behozott tenyészmarhákért. Remélhető azonban, hogy e tekintetben néhány év alatt nagy változás fog beállni, mert a megkezdett uton tovább halad, alapos kitiltásunk van arra, hogy a külföld-

ról való importra csak ritkább esetekben, a vérféltetésre való kiképzésére előnyöknek néha szorult, mert már ma is több szabotlamnak és szeszélynek kaszál, oly kiváló tenyésztésnek van, melyek produktumai a legjobb eredeti svájci anyaggal is bátran kiállják a versenyt. A megkívántató minőség tehát már részben meg van, csak mennyiség tekintetében nem vagyunk még képesek szükségletünket a honti tenyésztés által lefedni, különösen ami az anyákkal illeti. De a förlátásunkra már csak néhány év választás, mely időpontig, mikor nemcsak saját szükségletünket fogjuk kielégíteni, de a hirtévre kapott racionális tenyészést a külföldön is fog termelni számára fogyasztót találni, megindul az export és valószínű, hogy ez hosszú időre terjedjék igen élénk lesz, mivel a nyugati kultúra előnyövelével a keleten a gazdálkodási viszonyok is gyorsan változtatók fognak szorválni, és a kelet nemesebb fajtaikkal iránti igényeit első sorban is meg kívánja hivatni kielégíteni. Lássunk hozzá tehát, hogy leendő kivitelünknek az utját már most is egyengessük! Ennek egyik használható eszköze az Országos Törzskönyv, melynek kiadványai a földművelési miniszter intézkedése folytán a külföldi tenyésztők tudják az érdekelők bűnösztönetatnak s így a külföldi tenyésztők körében nemcsak fajtenyészeteinket ismeretik.

Az Orsz. Törzskönyvelő Bizottság szóban forgó kiadványai huszonöt vármegye területén létesített 123 törzskönyvezett szimmantelli tenyészettel sorol fel és közli az ezekről bejelentett adatokat, valamint az ezekre vonatkozó törvények és rendszabályok leírását és megszámolt ivadékat. A tenyészők névsorán végig futva, látjuk, hogy alig van az országban hirtévesebb szimmantelli tenyészett, mely az Orsz. Törzskönyvbe bejelentve ne volna. E névsor — a megszűnt és törölt tenyészetei kihagyásával — a következők:

Alkotmányos és gazdasági M.-Óvár, gróf Andrássy Aladár, gróf Andrássy Géza, gróf Apponyi Géza (Hagyász), gróf Apponyi Géza (Pálfa), gróf Apponyi Sándor, Bauer Antal, gróf Benyovszky Rezső, Berger Mór, Bernrieder József, Bezerédj Pál, lovag Biedermann Rezső, Biró Albert, Bodva Sándor, Bolgár János, Dr. Borsody Géza, Chernel Antal, gróf Chorinsky István, gróf Chotek Rezső, Csapó Vilmos, Csiky Sándor, gróf Degenfeld Lajos, gróf Dessewffy Miklós, Dobó Ödön, Dóry Andor, Dóry Dénes, Dóry Jenő, Dóry Stefánia, Dóry Vilmos, özv. Dóry Zsigmondné, báró Drasche Richard, gróf Draskovich József, Ebenpanger Lipót, Engel Hermann, Fáy István, Fáy Zoltán, özv. gróf Fölsch Sándor, Forster Géza, Feisz Ferenc, gróf Gajgáry Samu, Geisz László, herényi Gothardt Sándor, gróf Hadik-Barkóczy Endre, Honig Albert, Honig Dávid, Huszár Béla, Ivánka László, Ivánka Ödön, Jeszenszky Andor, dr. Jr. Jeszenszky Béla, özv. Jr. Jeszenszky Jánosné, báró Jeszenszky László, József fölközve alcseuhi urad, Kelesényi Ábrám, Kollmann Gyula, Kovács Géza, Kovács Miklós, Králik Lajos, Kubinyi Géza, Lokert Kálmán, ifj. Lucezenbacher Pál, Lyza István, Madách testvérek, gróf Nádasdy Ferenc (Nád-Ladány), gr. Nádasdy Ferenc (Ágárd), Oródy Pál, Otócska Géza, Paál József, Páty András, Perzel Dezső, Perzel József, Perzel Lajos, Plach Gyula, Rák Kálmán, Reisz Alajos, Rimaszombi Kálmánvitézsóka, Ruzsák Antal, Salamon-Förge Margit gróf, Schlier János, Schröder Ernő, Semsey László, Steinfeld Mihály, Streisinger Albert, báró Stummer Sándor, Szabély Gyula, Szeneczy Ákos, Szécsényvidéki gazdasági egyesület, Széll Kálmán, Szévald István, Szitkovánszky János, Tahy István, Uzovics Pál (Konyok), Uzovics Pál (Pothofalva), Uzo-

vies Pál (Spáza), Vancsó Béla, Weltmann Adolf, Willinger Márton, Wolf testvérek, Zathurecky Géza, Závodi állatorviatejesztési egyesület, gróf Zichy Béla.

A mű beosztása ugyanaz, mint az előbbi kiadványoké, elől a tenyészetek beosztása jegyzéke, utána a tenyészetek vármegyéinként csoportosított orvoköröknek a tenyészetek általános leírása a hozzájuk tartozó állatok lejtromáival, végül az új törzsek folyó bejegyzett tenyészállatok leírása folyó számai sorrendjében (204 bika és 1580 tehén).

A 24 nyomtatott ivnyi könyv ára 5 korona. Megrendelhető az Orsz. Törzskönyv-vel Bizottságnál (Budapest, Kőzeteké) és az Egerbenyer-jéle könyvkereskedésben (Budapest, I. Ferenciek-tere). N.

Állategészségügyi évkönyv 1895-ik évről.
A földművelésügyi magyar kir. miniszterium megbízásából hivatalos adatok alapján szerkesztette dr. *Hutyna* Ferenc állatorvosi akadémiai tanár.

Az állategészségügyi évkönyv, mely az idén kilencedik évfolyamát érte el, mint az előző évkönyv, így az idén is, terjedelmébe mintegy 300 oldalra terjedő kötetben számol be nagy szakavatottágsággal hazai állategészségügyi viszonyainkról.

A budapesti magy. kir. állatorvosi akadémia leírása annak története, működése, tanrendje, berendezéseinek ismertetése képezik a mű első részét s ugyancsak az első részben van említés tétel a patkolási tanfolyamról, a gödöllői m. k. állatorvosi akadémián tartott gyakorlati tanfolyamról stb. A gödöllői koronauradalomban felelt betegségekéről táblázatos kimutatás tárja az olvasó elé azon különféle betegségek nekeit, melyeket a nevezett uradalomban az 1895/96-iki tanévben gyógykezeltettek. Az első rész befejezésével az állategészségrendészeti kórirándulások és a tartászmódszert iróadalmi munkában van feltüntetve; az előbbi egy táblázatos kimutatásban mutatja be a kirándulások helyét és célját.

A mű második része behatóan ismerteti az állategészségügyi rendszert, elsősorban az állatorvosi szolgálatot, az állatorvosok létszámát, tisztviseléseit és különféle illetményeit. A háziállatok betegségei számos táblázatos kimutatásban vannak feltüntetve. Az adatokat a körletli állami állatorvosok évi jelentések szolgáltatták. A sertésvész pusztításáról igen érdekes adatok találhatók, a mühen többek közt fel van tüntetve, hogy az országban az 1895. évi folyamán 413,562 db sertés betegedett meg, melyek közül elhullott 387,018 db, leleletett 10,376 db, a betegség gyanúja miatt leleletett 18,050 db, az összes vesztésig tehát 365,442 dbot tett ki.

Érdekesebb tünneti fel további a mű Magyarországi állatforgalmát Ausztriával és más országokkal, az állatok és állati nyertésanyagok be- és kivitelét, Kőbánya sertésforgalmát az 1895-ik évben. A lépene, sertésfertőzés és a verőgőcsök üszök ellen fogantatók és a verőgőcsök szintén táblázatos kimutatásokban szemlélendők. A mű befejező részét egy függelék képezi, mely az egészségügyre vonatkozó törvényeket és rendeleteket tartalmazza.

Mindazoknak, a kik hazai állategészségügyünk, állatforgalmunk, állati nyertésanyagok értékesítése és a hazai állatorvosi intézmények iránt érdeklődnek, ajánljuk a mű áttanulmányozását, a mely a felsoroltakról bő adatokat tartalmaz. S. V.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

297. sz. kérdés. Szímmentháli és bonyhádi tehenekből álló tehénüzemben az üszökbe ha üzednek is, 7/8 éves koruk előtt, bika alá nem bocsátom. Többször megtörtént aztán, hogy üszök, melyek öt-negyed, másfél éves korukban többször üzedkedtek, két éves korukig sőt háromig sem indultak meg többé s kimustrálandók.

Van-e ezen két körülmény között összefüggés? A másfél éves többször üződő üszök bika alá bocsátom-e?

Van-e olyan szer, melyet üzedeknél nem akartó kifejelet üszőnél az üzedékes előmozdítására kármélkül alkalmazhatók? Budapest. J. B.

298. sz. kérdés. Kérek szives felvilágosítást az iránt, hogy a gabonaszíks ellen a forgóhajtás és szétlőés kivétel lehet-e még valami hatószer irtási módát alkalmazni? Szapodorké-télen is a gabonában? Igaz-e az, hogy ha a szíksikes gabona közé sőt hintünk, a szíksik kipusztul? Kaszpiér pusztá. J. A.

299. sz. kérdés. Születéskor általában 30 kilós tiszta magyar fajk borjak, melyek anyjuktól tetszés szerinti tejet szopnak 1, 2, 3, 4, 5—30-ik napos korukban minő test súlyuk kell, hogy legyenek normális fejlődés mellett. Drassó. T. A.

300. számú kérdés. Gazdatisáramk közül próbált-e már valaki takarmányrótát besavanyítani leveleddel együtt, és ha igen, mily eredményes? Nyársod. Sch. M.

301. számú kérdés. Nagyobb mennyiségű üszögös buzám van, melyet gözmalomban megkötartoz, és vesztés követe lett, alvethetem-e ezen buzát, ha a Kühn-féle módszer szerint bepácolom? esztraképessége jó; a mennyiben eszerében elvettem 50 szemet (nem válogatva), s ebből kicelt 48 szem. Nem lesz-e buzám üszögös? K. L.

302. számú kérdés. Bérlem 40 hold lóherést tartoztatni, és a bérleti év utolsó tavaszán s azt október havában a szerződés értelmében a tulajdonosnak köteles rendelkezésére bocsátani. A vetőmagot én, a tulajdonos adtam. A lóherés igen szépen állott be s az idei kedvező időjárás folytán olyan nagy, hogy már az idén is lehet kaszálni. Most, mikor bérlelnék elrendelem, hogy kaszálással le a herét az én részemre rapaszsokkal, a bérli kijelentette, hogy ez az övé, s hogy majd ő kaszálhatja le s ha akarom, úgy mint szarás takarmányt vegyem át mértékünkünk.

Megfogyzem még, hogy a bérlet decz. 31-én jár le, s akkor a szénát és sarjút át kell a bérletit vennem. Érdemem tehát, vajjon az a lóheré, melybe én adtam a magot, s mely földön ő az idén árpát már arattott, nem-e jogom az engem illet, s szabad-e azt bérlelni kaszálattania?

Bérlelm még azt is mondja, hogyha ellenzem, miként szarozom eltegye a lóherét, úgy októberig zölden megeteti az ökrével. H. O.

303. sz. kérdés. Egy farka disznót akarok makkra hajtani. E téren csekély tapasztalatom levén, kérek a dolog egész menetére nézve szives felvilágosítást. Sz. J.

304. sz. kérdés. Öt tehennem rászokott a rongy-évrére. Ha a gulyás a tanya kör-

nyőkre hajt be, úgy az állatok öszekerekisik a szövet, ször, bór és más ilyen anyagokat, mint a kutya a csontot s ha találnak, megesszik azokat s megessik, hogy évs után két napig is betegik. Mi ennek az oka s hogy lehet a bajon segíteni?

Megfogyzem, hogy a gulya-állás kőso nélkül soha sincs. Kaszpiér. J. A.

Feleletek.

Tök feltakarmányozása.

Felelet a 285. sz. kérdésre. A tök üszötételére nézve igen közel áll a takarmányrótához s így azt lehet mondani, hogy előértekel bír, mint a répa. Ez azonban csak abban az esetben áll, ha magvást lesz ettérre, mert a magvak tartalmaznak sok fehérjét és ezek tössök táplálóké. Ha nem etetik a magvakat együtt, úgy kevesebbet ér, mint a répa. Hogy termelése nincs elterjedve, ennek oka az, hogy nem tartós, el-tartása sok költséget okozna s így már ösz-szel kell feltélni.

Különbé épp úgy és épp oly adagban etethető a különféle állatokkal mint a répa. Legelőnyösebb magvástul sertésekkel értékesíteni. Schön Aladár.

Vetésfőrgő helyeshítése.

Felelet a 294. sz. kérdésre. A kérdéses vetésfőrgő maga nem rossz, mert nem egyéb, mint az ismeretes *norfolki négyes*, melyben a répát a tengeri és az árpát a búz helyettesíti.

Hanem a javasolt alakban semmiesetre sem ajánlhatom, mivel a vörös here négy-évenként visszakörül helyére, a mi köztudomás szerint rövid idő alatt a *löhérenséged*gát vonja magá utána.

A tervezett vetésfőrgő tehát okvetlenül változtatni kell, de hogy ez a változtatás miben álljon, ez első sorban a gazdaság helyi viszonyaitól függ, melyek ismerete nélkül a kérdéshez érdemlegesen hozzá szólni nem lehet.

A főtövezésnél bajon legegyszerűbben úgy lehetne segíteni, ha a zab után következő lóheré nem az egész talajt, hanem csak annak felét foglalná el, a másik fele pedig zabos búkkönynyvel, esetleg magbúkkönynyvel vetnének el és a négy év leforgása után a lóheré mindig abba a részbe vetnének, melyben 4 évvel ezelőtt zabos, illetve magbúkkönyv volt.

Ebben az esetben bátran használható ugyan a lóher maglóhernek is, csakhogy az első évbeli lóheré nem szokott megfelelő magtermést szolgáltatni; némely vidéken az első évbeli lóherének második kaszálása után a lóheré még az első évben is megtermészt nyernek, csakhogy ennek az eljárásnak megint az a bökkenője, hogy a maglóher után nem sikerül a földet a következő buzra alá úgy előkészíteni, a mint ez kívánatos a azért szokás a 2-ik évbeli lóhernek első kaszálását magnak hagyni.

Mint ahogy a kérdéses gazdaság elegendő legelővel és kaszálóval rendelkezik s ezért a lóherétermelésnek két évre való kiterjesztése nem lenne helyén való, annál kevésbé, minthogy a lóhermagnak az ára az utolsó években nagyon lecsökkent, végtelenen oda terjed, hogy a beültető vetőtérre a fentemlítt módosítással elfogadhatók, mindég fölteve, hogy a tervezett szántó vetendő névények aránya a gazdaság termelési viszonyainak és trégya erejének megfelel.

Különbé nem kis kárba, hogy a buza esetleg rozszal, a tenzori répával, a zab árpával helyettesítessék, ha az a piaci konjunktúrának vagy a gazdaság szükséglete kívánatosá teszi.

Végül megjegyzendő, hogy a vetőforgó magban véve még korántsem üzemter, mert a rendszeres üzemterben nemcsak a növénytermelés, hanem az állattartás arányait is kell megállapítani, valamint az üzemvezetéshez szükséges káltekiért, erre pedig csak az vállalkozhatik, a ki a gazdaság természeti és közgazdasági viszonyait ismeri, különben nagyon szép üzemtervet dolgozhatna ki a szerkesztőnek, mely azonban a jövővelmező gazdálkodás feltételeinek még sem felelne meg.

A részletes üzemtervet tehát, tessék e tekintetben bármely gép. tanintézet (Magyar-Ovár, Keszthely, Kolozsmónostor, Debrecen, Kassa) gazd. tanácsadó bizottságához fordulni, a bizottság kiküldi arra hivatót tagját és az díjmentesen elkészíti az üzemtervet. *Hosch Árpád.*

A kvóta-kérdés.

A magyar kvóta-bizottság szeptember hó 18-én foglalkozott utóljára az osztrák kvótabizottság második üzenetével, melyre válaszként a napokban tette közzé.

A magyar kvóta-bizottság ezen üzenetével a két kvóta-bizottság működésé megújult s a kérdés eldöntése már most a kvóta-bizottság szóbeli tárgyalása után a parlament és a kormányok hatáskörébe jut. A magyar kvóta-bizottság alapos munkálatot végzett. Pontról-pontra megcáfoltáhatatlan érvekkel bizonyítja be az osztrák kvóta-bizottság tartáhatatlan álláspontját és a kvótának Magyarország terhére való felmérése érdekében kifejtett túlzott követelést valódi értékre redukálja.

Reméljük, hogy parlamentünk és kormányunk szilárd állást foglal a magyar kvóta-bizottságnak oly tekintélyes és nyomakatos, a magyar érdekében egyedül megfelelő álláspontja mellett.

A t. osztrák bizottság első üzenetének végén javaslatát négy pontban foglalta össze, melyek közül a magyar bizottság kettőt fogadott el. Elfogadta azt, hogy az új kvóta-egyezmény 10 évi tartamra kötéssek, továbbá azt, hogy mindaddig, a míg a monarchia mindkét állama közt a vámterületi közössége fennáll, a vámjövdelem tiszta jövelelme a vámkezelési átalányok levonása után a közösi gyűjtés fedezésére fordítandó. A t. osztrák bizottság a két pont el fogadásának vajmi csekély jelentőségét tulajdonít, azt mintegy magától érthetőnek tekinti.

Magyarországra nézve a vámjövdelem közösségének tekintetében sem létezik kötelezettség, sőt ellenkezőleg, Magyarországnak szabadon a vámkezelési átalányok felvételére minden, bármi néven nevezhető jövedelmi forrásait és így a vámjövdelem fölött is o egy magya felülteni rendelkezik. Elvi különbséget e tekintetben a kiegyezési törvény nem tesz, a melynek 64. §-a bizonyosan nem szándék nélkül mondta ki, mint a kiegyezés egyik pontját, azt, hogy Magyarországnak a vámkezelési átalányok felvételére mindenkor és minden körülmények közt a közös költségek fedezésére fordítandó és hogy ezen jövedelmi összeg tehát mindenképp a közös költségek összegéből levonandó, hanem az erre vonatkozó megállapodást egyenesen a vám- és kereskedelmi szerződésről szóló egyezménybe utatja, tehát oly egyezménybe, a mely a törvény világszavaival szemek csak bizonyos időre kötöttik, a mely időnek leteltével mindegyik fél a szerződés által érintett minden tárgyra és

igly a vámterületi közösségre, valamint a vámjövdelemre nézve is visszanyeri feltétlen rendelkezési szabadságot. Minthogy ezenkívül a kiegyezési törvény szerint a közösi költségeknek a delegációk által megfizetésre kerülő rész az egyik, som a más parlament által meg nem változathatólagosan, de ezen költségeknek miképpen a fedezésére nézve mindegyik állam törvényhozza önállóan intézkedik és így jogában áll, ha a vámterületi közössége megszűnik, a közösi gyűjtés kiadásoknál addig a vámjövdelem átfordítását részben az állam védelmi forrásból is fedezni, a tárgyalások további menetére nézve talán még sem egészen értekelten az, hogy a magyar bizottság az osztrák bizottságk azon javaslatához is hozzáfárult, miszerint a vámjövdelem ezentúl is és mindaddig a míg a vámterületi közössége tart, közös legyen és a közösi gyűjtés költségei fedezésére fordítassék.

A magyar bizottság válaszában többi részben a t. osztrák bizottságk azt méltóztatott mondani, hogy az a ő kebelében egyenesen „ámulást” kellett. Bármennyire sajnálja is a magyar bizottság ezen állala valóban nem szándékolt benyomást, mégis könnyen magyarázhatónak találja az azon, nemcsak a magyar bizottság nézete, hanem a kiegyezési törvény szerint sem helyesebb álláspontból, a melyet a t. osztrák bizottság kezdettől fogva elfoglalt. Mig u. i. a törvény értelmében a két kvóta-bizottságk, mint teljesen egyenjogú tényezőnek feladata: „kölesónök alkú által meghatározni azon törvény, a mely szerint a magyar korona országait a pragmatika szankció folytán köleszőnek elismert ügyek terheit és költségeit viselendik”, addig a t. osztrák bizottság ugy látszik fölfogja a dolgot, mintha a törvény neki a követelő, a magyar bizottságk pedig csak a védekező szerepét szánta volna.

Ezen fölfogás végéig vonul a t. osztrák bizottság egész üzenetén. Mindjárt a bevezető sorokban „ámulának” okúl azt jelöli meg, hogy a magyar bizottság a magyar korona országainak tetemesen javult pénzügyi helyzetét még nem tartja elégséges indoknak a magyar kvóta felmérése.

A magyar országos bizottságk határozatlan állásközei kell azon fölfogás ellen, mely szerint a kvóta megállapításánál csak az egyik félnek — Magyarországnak — viszonyai jönnének tekintet alá, a másik félnek — Ausztriának — pedig jogja volna a viszonyoknak általa egyedülállóan történt megállapítása Magyarországrányában bármely alapvetés fölépni. A t. osztrák bizottság el teljesen igaznak azt, hogy a magyar kvóta felmérése az osztrák kvóta leszállítását jelenti, hogy tehát az érvelés csak akkor volna teljes, ha nemcsak Magyarországnak javult viszonyai vétetének figyelembe s ebből a magyar kvóta felméréseinek indoklásaké magyarizálnék, hanem ha egyben történt volna miniaty, hogy ugyanazon idő alatt Ausztria árnyagi viszonyai egyéppenséggel nem, vagy legalább nem ugyanazon arányban javultak, mint a magyarországiak, csak is ez lehetnék ok arra, hogy a magyar kvóta felmérések, az osztrák pedig leszállítások. Mert ha a kedvező fölföldés mind a két oldalon ugyanazon arányban történt — és természetesen konstans, hogy ez így van akkor mindegyiknek jöfője abszolte magasabb lehet, mint harmincz évvel ezelőt, de egymáshoz hasonlóva, a két fél teherviselési képességének aránya nem változott, pedig a kvóta a törvény értelmében csak is az utóbbinak kifejezését képezi.

A helyett, hogy ezzel, mint az egyedül irányadó kérdésként fogadjuk, a t. osztrák bizottság kiszámítja, miként aránylva a két állam mindkétjének a közösi gyűjtés kiadások való hozzájárulása ugyanazon állan, azon

szos beveteléhez és kiadásához és úgy találja, hogy tíz évrel tíz évre az arányszám Magyarországra nézve mindig kisebb lett annál, mely ugyazoven számítás szerint Ausztriára esik. A magyar bizottság nem képes a titulusok, amik akkor bizonyítottak és milyen összekötötésben áll azon számítás a kvóta kérdésével? Mert midőn a t. osztrák bizottság első üzenetében arra utal, mily nagy mértékben emeltetik az utolsó harmincz év alatt azon összegek, melyeket Magyarország belsülköltségleteinek kielégítésére fordított, a magyar bizottság kimutatja, hogy sem a bevételek, sem a kiadások bizonyítottan a kvótának meghatározásánál döntő súllyal nem bírhat. A bevételek azért nem, mert ezeknek emelkedésénél meg kellene különböztetni azon összegeket, melyek az osztrák anyagi jólétének leermészeszési följelődésből erednek, azoktól az összegektől, melyek vagy hálemlővelőlektől, új adóknak bevezetéséből, vagy fömúltak újabb kiadásokból erednek: a kiadások pedig azért nem, mert ezek általában nem a jólt fokozását tükrözik vissza, sőt gyakran vannak olyan nagyobb kiadások is, melyek annak ellenkezőjét jelentik. A mi pedig különösen Magyarországot illeti, a magyar országos bizottság — úgy hisszük, kellő yszükséggel — rámutatott azon történelmi tényre, hogy Szent-László királyunk országáival szemben századoknál at gyakorlati gyarmati politika és ez országok közgazdasági fejlődését mesterségesen, sőt néha erőszakosan tartóztatott lefértetéseket, főként pedig az 1849-101 1867-ig folytatott rendszer ez országok anyagi jólétének oly hátramaradást okoznyeveték, hogy Szent-László királyunk országát 1867-ig a magyarországi államok állóságok, rendkívüli erőmegtésztésekre volt szükség, hogy a nem az ő hibája által történt mulasztások, habár csak részben és így is csak lassan, pótolhatók legyenek.

A mi a tiszelt osztrák bizottságk fömteütelit számításait, tudnillik az összes bevételek és kiadások összehasonlítását a létezőkkel való összehasonlítását illeti, ez összehasonlítás értékek illusztrálásával illen itt csak egyetlen példát a tiszelt osztrák bizottság saját számításából. Ezerint Magyarország kiadási 1868-10 130 millióról 245 millióra, tehát 87%-al emelkedtek. Itt mindenképpel megjegyzendő az, hogy ami nyilvánvalóan a tiszelt osztrák bizottság figyelmét — Magyarországot 1868. évi állami költségvetése meg netto-büdet volt és ez csak azután történt — még pedig nem egyszer, hanem csak lassankint és fokozatosan — a brutto-büdetre való átmenettel, a mi már magában véve is sok millióra menő különbséget tesz. De még akkor is, ha elfogadnánk a tiszelt osztrák bizottság számítását, az ímént ki lett mutatva helytelen számítás, mely szerint Magyarország kiadási 1868-101 1877-ig 87%-kal emelkedtek volna, vajjon van e komolyan gondolkodó ember, ki ennek alapján azt állíthatná, hogy tehát ezen tíz év alatt, azaz oly időben, amidőn Magyarország még az alkalmi költségvetésére számított állam, amidőn annak természetében vett közeledés az országban elég létezik, amidőn egy rendszeres vasuthálózatnak csakis legelső szálait kezdte megalakítani, amidőn az ez által szükségessé váló áldozatok által nyögött ezen tőke számára, az európai pénzügyekön akkoriban még a tisztelt osztrák bizottság számításait számított állam, amidőn annak kereskedelme még alig kezdett kibontakozni azon primitív állapotból, amelybe víztizedeken át mesterségesen sülyesztették volt, ipara pedig talán az egy malomipar kivéve, egyáltalában nem volt: képzhető-e, kérdjük, hogy ilyen tíz év alatt Magyarország yagyonosság és lakosságk teherviselési képessége 87%-kal utószegedjen, tehát majdnem megkétszerezésedett volna? s ha vajjon mi értékek bírhak oly számítás, amelynek kiindulási

pontját az ilyen és ehhez hasonló kézfelfogatás lehetetlenségét képzék-e?

Hanem még akkor is, ha — fölvetve, de meg nem engedve — valami gyakorlati érteklé birhatna azon arány, amelyben a két állam mindgyökének közösigyi járuléka az illető állam összes bevételéhez és kiadásához áll, még akkor is, mellobbellen előfeltehető képzene az, hogy a két állam zárszámadásai, amelyekből az összehasonlítás alapját képező bevételi és kiadási összegek vételek, egyformán lennének berendezve és a tételek teljes egyenletesség elszámolva. Ez pedig egyáltalában nem áll. A magyar állam zárszámadásai ugyanis a törvényeszernek megfelelően vannak berendezve, míg az osztrák zárszámadás legalább egyes, még pedig korántsem jelentéktelen tételekben ettől a rendszertől eltér.

És két rövid megjegyzést a bizottság nem engedhet el magának. Ha még a helyesbített számítás szerint is áll az, hogy 1887-1893-ig a magyar állam a teljes 100%-os Magyarország pedig 275%-kal növekedett, ez csak újabb megerősítése annak a már előbb hangzatosított körülménynek, hogy Magyarország fejletlen, néha-néha szándékosan is elhanyagolt állapotánál fogva azon szükségletek, melyek e királyság törvényes önállóságának helyreállításánál minden irányban nyilatkoznak, a jövőretek erőszakosabb növelését is követelték; hogy pedig ezen szükségletek kielégítésére még a 265%-kal feleltek bevételek sem voltak elegendők, igazolja azon tény, hogy Magyarország államháztartásában az 1888-1894. években együttevén 691,950,000 ft hitvány állapottal mutat, a mely öszseget kölcsönösök kellett fedezni, hogy az osztrák ugyanazon idő alatt csak 296,405,000 ft hitvány merült föl. Általában pedig, ha az összes bevételekhez viszonyítva Magyarországnak közösigyi járuléka kisebb százalékok mutatott föl, mint Ausztriánál, az egyebek mellett abban is találja magyarázatát, hogy 1887-1893-ig a magyar állam az addig, sőt az addig is lettek behozva, hogy az osztrák példát említsünk: a szállási adó, az iltalmérsi jövedék és ezzel kapcsolatban a kiadásoknál a regalékárlanáltság ádóság, a mi Ausztriában elő sem fordul. De ha a mi hozzájárulási arányunk ekként kiszámított, a magyar bizottságok ismétlenül kifejezett szándék szerint azonban semmit sem bizonyított és semmi gyakorlati lépéssel nem bíró százaléka kisebb is Ausztriánál, tagadatlanul, hogy nálunk viszont az államadóságok aránylag sokkal nagyobbak, mint-hogy az államadósági szükséglet (az 1893. évet véve alapul) Ausztriában az összes kiadásoknak csak 24,5%-át, Magyarország pedig azoknak 28,7%-át teszi át.

Attérve már most, hogy az osztrák bizottság nagybecsű választárának részleteire, még pedig első sorban a határvörödi praecipuum kérdésére, a magyar bizottság öszínien bevallja, hogy e tekintetben nem volna képes olyat mondani, ami már 20 és 10 év előtt és ezen bizottság elő szövegében is már mondatott volna. Szorítottok tehát a bizottság két megjegyzésére.

Az egyik az, hogy merőben érthetetlen előtte, miként állíthatja a t. osztrák bizottság, hogy a magyar bizottság nem idézte teljes terjedelmében azon nyilatkozatot, amelyet az osztrák kvóta-deputáció az 1887. évi április 30-iki közös ülésben tett és hogy a német magyar bizottságok által megadottak voltak azt, miszerint az akkori osztrák bizottság részéről törvény alakjába öltött biztosíték kívántató arra nézve, hogy a praecipuum elajlése által a biradalmi tanácsban képviselt királyságok és országokat nemcsak a legközelebbi 10 év alatt, hanem általában nagyobb terhelhetlen nem fogja érní. Ezen nyilatkozatot, melyet a t. osztrák bizottság

részéről elhallgatottnak állít, szóról-szóról idézve van a bizottság elő szövegében az 1887-1893. soraiban (a német fordítás első lapjának 40. és következő soraiban), sőt éppen ezen nyilatkozatra vonatkozólag ugyancsak abban az üzenetünkben részletesen ki van mutatva, hogy a törvény alakjában kívánva ama garantált fennálló törvényben már is meg van adva azáltal, hogy a hozzájárulási arány, amelynek a praecipuum csak eltűnőleg esélyek részét képezi, csakis mindkét állam közös megegyezéssel állapítható meg és így a biradalmi tanácsban képviselt királyságok és országok minden kérosodás ellen teljesen meg vannak védve a megegyezés megtagadása által, amely beeggyezés nélkül kvóta a bizottságok által meg nem állapítható. Mindez benne van a magyar bizottságok 1896. évi április hó 25-én kelt üzenetében és így előltünk meg nem fejtető talány képez az a szerzhányás, hogy a magyar bizottság az 1887-iki osztrák bizottság nyilatkozatának ama részét hallgatással mellőzte volna. Egyébiránt ismétli a magyar bizottság, hogy a praecipuum elajlése és a magyar kvótával való egyestése csakis egy anachronismus megszüntetése volna és mint ilyen, magyar szempontból erkölcsi értekléket bír ugyan, de Magyarországra nézve semmiféle anyagi előnyt nem eredményez, valamint Ausztriára nézve semmiféle anyagi hátrányt nem járhat, úgy-hogy Magyarország részéről ezen kívánság egyeztlen elajlétek, mikélyt az osztrák deputáció azt kompenzációs tárgyakká akarát nézni, a melynek ezímen Magyarország térére bármely esélyek anyagi áldozat kívántatnék.

Ugyancsak a határvörödi praecipuumra nézve utaloznak az egyikben a magyar ország. bizottság első üzenetében ki lett mutatva, hogy ezen praecipuum csak a magyar kvóta felemelésének más formáját képezi, vagyis hogy az a hozzájárulási arány azon „kigizáltása”, a mely a katonai határvörödi polgárosítás esetére már az első kvóta tárgyalása alkalmával kitérték vételeit. Ki lett mutatva, hogy ezen 2%-os praecipuum ma a magyar korona országai sokkal nagyobb terhet vállaltak, mint a milyen a kvótaküles szerint megillette volna; hogy az ebbeli különbözet, a mely eleinte 1,3%-nál többet tett, még a legújabb időben is, dacára a volt határvörödi örvendetes fejlődésének, még mindig felülmúlta a 0,6%-ot, úgy-hogy Magyarország az utolsó 9 év alatt a praecipuum alakjában körülbelül 9% millióval többet fizetett a közösigyi kiadások fedezésére, mint a mennyi őt kvótásterhelés megilletné.

Mindezen számszerű adatok helyességét a t. osztrák bizottság egytelvényes szövegében nem vonja kétségbe, csak-hogy azon állítását, miszerint Magyarország praecipuum elajlése által kötelezettség nem tulnt, a t. osztrák bizottság szerint „helyreajzításra szorult”, a mely abban állna, hogy a kvótánál érvényes kulcs a határvörödiekre nem volt alkalmazható, mert, ugymond a t. osztrák bizottság: „oly kölcsönös egyezkedésről, a melynek a határvörödi áldozat adásánál a törvény fennálló kötelezettség általánban nem lehet szó, hanem a szerződéses felek (!) szabadon egyezkednek azon feltételek fölött, a melyek mellett magukat felkötni hajlandók”. Hát igenis ez áll, midőn valamilyen szögű eddigi tulajdonosa birtokában más valakinek tulajdonába birtokot ad, a mely adás, a mely adásig a birtok egy jogu tulajdonos közös birtok képezte, ezek egyikének kizárólagos tulajdonává állít. Így esetben a felek igenis szabadon állapíthatják meg a tulajdonjog átruházásának és a jóság átadásának föltételeit. De ha valaki saját birtokának oly részét, a mely mindenkori az ő kizárólagos tulajdonát képezte, csak-hogy külön rendszer szerint

kezelte, a kezelési módra nézve is többi birtoknál egyenlősíti, hogy aztán az egész szerződés módján kezelje, akkor ehhez senki másnak beelőzása nincs és legfőbb annyi követelhető, hogy a visszaszállott rész vállalja el az egészét terhelő kötelezettségekbe az őt aránylag megillető részt. Ez áll a volt határvörödi nézve és ezen álláspontra magától vette annak idején maga az osztrák kormány is, miként ez a magyar kvóta-bizottság 1887. február 21-én kelt üzenetében részletesen és okmányilag lett bizonyítva. Ezek után a t. osztrák bizottságok ezen fölfogással merő ellenében álló föntidézett a n. „helyreajzítás” a magyar ország. bizottságok valóban komoly kélyt kell azíránt, vajjon a volt határvörödi jogviszonyai és az azokra vonatkozó tények csakugyan oly általánosan ismertek-e, miként azt a t. bizottság állítja.

Igy pl. a következő ismert tények köze látszik tartozni — számtalan régebbi törvényi előírásokkal az 1888. XXX. t. c. 16. tétele, a melynek 65. és 66. §-a egyenesen, még pedig oly időben, a midőn még a határvörödi katonai közigazgatás fennállott és oly részletességgel, hogy még az egyes ezredék is elősoroltatnak, ki van mondva, hogy a határvörödi ezek része „Horvát-Szlávon Dalmátországok területéhez tartozik”, Magyarország pedig egyezményes mindmely ígéretet tesz ezen területnek Horvát-Szlávon országokhoz való visszaszállására nézve. Lehetetlen, hogy Magyarország, koronás királynak szentesítése mellett, oly ígéretet tehetne, ha a magyar korona országain kívül létező volt még valamely szerződéses fél”, a melynek ez ügybe jogos beelőzása volt. Szintúgy az 1872. IV. t. cikk 1. szavaihoz kezdődik: „Mintán a magyar korona országaihoz tartozó határvörödi stb.”. A midőn aztán az íment említtet ígéret az egész határvörödi polgárosítás által beállított, az ebbeli területnek egyik része, mint közvetlenül a szorosabb értelemben vett Magyarországhoz tartozó, ehhez csatlakoztatandó, azaz Magyarországhoz is és hogy ezen terület után a Magyarországot még, mint a kvótásterhelő kötelezettség terhelte volna, talán még a t. osztrák bizottság sem fog állhatni. A Horvát-Szlávon országokhoz visszaszállott részre azonban természetesen ugyanazon szabályok voltak alkalmazandók, melyeket a törvény magukra Horvát-Szlávonországok nézve megállapított; ezekre nézve ugyancsak az 1868. XXX. t. cikk 11-12. §-ai elrendelik, hogy „a közösigyi kiadásokhoz adóképességük arányában kötelesek járulni” és hogy „az adóképességi arány ugyanazon hivatalos adatok szerint meghatározandó, melyek alapján a magyar korona országának a községek közeleghevel való hozzájárulási arányát 6 elsősorú birtokoságra szemben meghatározták”, az 1873. XXVIII. t. cikk 4. §-a pedig expressis verbis kimondja, hogy „a magyar korona országainak közös törvényei (ezek közé tartozik a kvótára vonatkozó 1876. XIV. t. cikk is) a polgárosított határvörödi részekre is kiterjesztendők”. Tehát a volt határvörödi Horvát-Szlávonországokhoz visszaszállott részére is szentesített, az a kvótásterhelő járuléki esik és így teljes joggal mondhatná a magyar bizottság, hogy Magyarország, midőn ezen aránytól újval magasabb 2 százalékos praecipuumot elváltatta, kötelezettségellen tulnt és ugyancz teszi ma is, midőn kijelenti, hogy a praecipuum a kvótát megterhelésnek véli, és ugyanazon alapon Magyarország a praecipuumot megterhelhetlenség könyviteli egyáltalában nem kíván.

Egyébiránt talán nem esáldók a magyar országok bizottság, midőn azt hiszi, hogy a t. osztrák bizottság ellendlése a határvörödi praecipuum dolgában nem volna legyözhetetlen, ha a magyar bizottság abban

a helyzetben volna, hogy a kvótára nézve alkalmas és diskutálható javaslatot tenné", vagy magyarázta, hogy a kvóta fölémlésére állana. Mert valódi oka azon kedvezőtlen fogadtatásnak, melyben a magyar bizottság első üzenete részület, kétségeltnül abbéli kijelentésében keresendő, miszerint ő ilyen fölémlést indokoltnak nem talál és ebből folyó abbéli indítványban, hogy az összes magyarországi hozzájárulásra nézve a status kvó a legközelebbi tíz esztendőre is érvényben maradjon. Pedig a magyar bizottság, midőn ezen indítványát tette, nem hivatkozott a „közvéleményre” és arra nem is hivatkozhatott volna, mert a mióta a kvóta-kérdés újból szövegre került Magyarországon minden számottevő politikai tényező, óvakodott hasonló hibába esni, amilyen fájálat, nagyon is sürően követelték el a Lajhtánul, ahol oly időben, amidőn a két kormány még hozzá sem fogott volna a kvóta számításiánál figyelembe vevendő adatok összegyűjtéséhez, amidőn tehát ezen adatokról még senkinek sem volt hiteles tudomása, tartózkodni egyenesen, keresek a csaruk, gyűlések stb. helyen, egyen-velőtlen haragotkázott azt a jelszót, hogy Magyarországnak minden körülmények közt az eddiginél nagyobb arányban hozzá kell járulnia a közügyi költségekhez. A magyar országos bizottság teljes összhangban a magyar közvéleményvel soha nem állította föl a priori és megdöntöhetlen, oly gyantánál azt, hogy Magyarországnak soha nem lehet a mostinál nagyobb kvótát fizetnie, hanem teljes tárgyilagossággal megvizsgálta az előtte levő adatokat, melyek a monarchia mindkét állámanak anyagi viszonyaira vonatkoztak, kiszemelte azokat, melyek az összehasonlításra alkalmasak, a kvóta kiszámításának alapjául szolgáltak és a kvóta állományát a két állam vagyonosságai viszonyainak aránya lényegesen nem változott, a kvótára nézve is a status kvó fontartását javasolta.

Ennek folytán a magyar országos bizottság azt várta és úgy hiszi, joga volt azt várni, hogy már most a t. osztrák bizottság két új kiáltó egyet fog válszítani, t. i. vagy elfogadja általánosabban a status kvótát, vagy részéről ajánlott alapot, azután bírálat alá veszi egyenként az ezen alapon megejtett számítás részleteit, megjelölve azon tételeket, melyek a kihagyandóknak, vagy olyanokat, melyeket még tekintetbevéendőknak tart és a magyar bizottság biztosthatja a t. osztrák bizottságot, hogy így eljárás mellett, 6 a magyar részéről minden tárgyszög és méltányos kívánságot figyelembe vevni hajlandó le. volna. Vagy pedig elvetvén a magyar bizottság által ajánlott alapot, a t. osztrák bizottság annak helyébe más, aránylag jobbat hoz javaslatba és a fölött megindítja a vitát, mindaddig pedig, míg az általa javasolt alapot a t. osztrák bizottság kiet az egyetértés helyre nem áll, tartózkodjék attól, hogy egyáltalán bár előre is konkrét számot állítson fel, a mi vagy felesleges, ha az majdan a közösen elfogadott alából amenny is önként következnek, vagy elfogadhatatlan, ha nem felet meg a mindkét részről elfogadandó alapot.

A t. osztrák bizottság azonban sem az egyiket, sem a másikat nem teszi. A magyar bizottság lényegében fontartandóknak véli azon alapot, melyben a kvóta kiszámítása 1867-ben és azóta folyvást történt, természetesen mutatis mutandis et correctis corrigendis, tekintetbe véve az azóta szüköségessé vált változásokat. Az 1867-ben az említett alapon megállapított hozzájárulási arányról a tisztelt osztrák bizottság maga mondja, hogy: „az a monarchia két állama pénzügyi helyzetének megjelöl”, megengedi tehát, hogy lehetséges ezon az alapon a hozzájárulási arányt helyesen megállapítani, hanem mégis mindjárt utána ugyanezen alapot a

t. bizottság nemcsak, amit a magyar bizottság megengedett, nem volt föltétlenül megbízhatónak hanem egyáltalában megbízhatatlannak és tarthatatlannak” mondja. Így körülmenyek közt és már magának az elvi alpnak osztrák részről történt elvetésével szemben a magyar országos bizottság talán fölmentetnek érezhetné magát azon kötelezettség alól, hogy tüzetesen foglalkozzék azokkal az egyes kifogásokkal, melyek osztrák részről az ezen az alapon megejtett számítás egyik-másik részlete ellen tétetnek. Mindazonáltal a magyar országos bizottság ezeknek is, habár rövid megvitatása elől sem szándékozik kitérni. Azon ellenvetésre, hogy nem volna szabad Magyarországot egy név adóbevételeiből a 187 millió frntyi föltelhermentesítést levonni, maga a t. bizottság adja meg a czafolatot, bevallva, hogy ehhez hasonló bevétel lajtán-tul állam költségvetésében nem fordul elő, mert nálunk a földelhermentesítési pótlék az országos adókkal egyesítettven, ennek az a része, mely a földelhermentesítési adósság kamataira, főszesztrésre és kezelési költségeire egyben nem vétetnek, hanem a tisztelt osztrák bizottság is helyesen jegyzi meg — az állami adók emelésének természetével bir, következésképp ez mint ilyen, azon többi adóeméssel együtt, melyek a magyar korona országában egyoldalulaj létesítették, az egyenes adók bruttó eredményéből az aziken is kihagyandó lennének. Egyébiránt ezek a bevételek szorosan véve csakugyan nem is tartoznának az állami költségvetésbe és ha Magyarországon ebben a tekintetben követni akarná Ausztria példáját — ami utóvégre csak forma kérdése — a földelhermentesítési bevételeket nálunk is az állami zárszámadástól egészen elkülönítve, külön költségvetésbe kellene foglalni.

A t. osztrák bizottság ímént említett kifogása egyszerűen tárgyalatlanul énltek. A mi talon ellenvetést illeli, hogy a magyar általános jövedelmi pótdát aztért nem lehet a kvóta megállapításának alapjául szolgáló számadatoknál figyelmen kívül hagyni, mert 1868 óta Ausztriában is kereseti adókat állapítottak meg, azelőtt pedig azáltal azonban le nem utóztó pótlék, mely a kereseti és jövedelmi adónál 70—100% között mozog, a föld- és épület-adónál pedig az ordinárummal egyestive van, először is meg kell jegyezni, hogy a magyar általános jövedelmi pótdát (1875. XLVII. és 1883. XLVI. törvény) azelőtt is föltétlenül egyenlő arány szerűnek csak kiegészítő része és nem önálló alapon, hanem a törzsdákon nyugvó, mindamellelt teljesen önálló adóemelt képez, és mint ilyen, nem azonosítható az Ausztriában fönnálló országos adópótlékkal. A magyar általános jövedelmi pótdát ugyancsak nem egyenlő, hanem az adóterhekhez külön jogkörrel készített és azelőtt az ingatlanokra bekebelezett adósságok kamatösszegeinek levonását megengedi, úgy, hogy a szubjektív adóztatásának nem ismérveit foglalja magában. Ezzel szemben az osztrák országos adópótlék a földadónál 1881-ben, a házádonál pedig 1882-ben a törzsdárol egyesítettven, jelenleg csakis a kereseti és jövedelmi adó után szedték és pedig 80 frig törzsdárol 70, azonfölül 100% erejű. Minthogy az osztrák keresetadó és a vele kapcsolatos jövedelmi adónak együttes terhe csak 5%-os adókelet ad, a 70, illetve 100%-os adópótlék összesen 500 frigit jövedelmű adóadó, azonul pedig 10%-os adókeletű kereseti adó ellenben az azó vagyonnál mindenütt 10%-os adókelet alkalmazást, és minthogy nálunk a kereseti adónál az 500 frig terjedő egyenkénti jövedelmek vannak tulsúlyban, ennélforra nagyobb az adóterhe az Ausztriával nemcsak egyenlő, hanem részben annál még nagyobb — nem is szólva egyéb költségszékrol,

mint pl. arról, hogy a létszámában az állandó illetményeknél 600 frt átlátszóban számítatik, a mi nálunk nincs meg.

Az ímént emondottakból kiviláglik, hogy nálunk az ingó vagyon törzsdároléhoz jóval nagyobb arány a teherrel, melyet Ausztriában az ingóvagyonra nehezető törzsdárol és rendkívüli országos pótlék együtt képvisel, ennélforra kétségeltn, hogy ezt az amenny is létező teherfölteletet az általános jövedelmi pótdó hozzászámítása által még inkább fokozni akarnék sem lehetne, ha a 10%-os adókelet 3%-ot a földelhermentesítési járulékra le is számítunk, mert még ez esetben is csakis a tehernek körülbelül egyarányosságga állana helyre.

A t. osztrák bizottság nagybecsű üzenetében a földadók nézve fölhozott számzserző adatok ellen a magyar bizottság nem tesz és nem is tehet kifogást, sőt kétségeltnesen elismeri azoknak helyességét, elismeri azt, hogy a földadók nálunk alacsonyabbn. De senki, ki a tényleges viszonyokat körülbelül ismeri és azokat elfogulatlanul megélti, kétségeltn, hogy a földadók teherrel sokkal nagyobb az állítását, hogy Ausztriában a természetes viszonyok nem kedvezőbbek.

A ki pedig ezt tudja és elismeri, az át is fogja látni, hogy az szám szerint magasabb ottani adókelet mégis aránylag kisebb teherrel jelent, mint a miénk. A mellett tekintetbe kell venni, hogy nálunk a földbirtokot sokszor az vámi adók mégis meghaladó vizsábályozási járulékok is terhelik, valamint azt is, hogy az 1886. XII. t.-cz. 130. §-ából kifolyólag a földbirtok helyzetéről adóztatásnál is erősebb mértékben vétetik igénybe.

A magyar bizottság, vagy sajátlatára, a t. osztrák bizottságnak azon fölfogását sem osztja, hogy a házádo mindkét államban az általános jövedelmek arányában a magyar államnak a magyar általános jövedelménél nagyobb arányban a magyar általános jövedelmi pótdát is hozzászámítjuk, mert házádoztályadónk tarifája sokkal magasabb az osztrákokénál; és csak az osztrák házádoadó kulcsa, ha nem is egészen, de többi tekintetben magasabb a miénkénél. Utóbbira nézve figyelembe vevendő az a tény is, hogy Ausztriában azelőtt az 1882. évi osztrák házádo-nálálál is kitűnik, ezen magasabb adóterhe csak lassankint, évek során át állott elő, sőt még most sem állott be mindenütt. Minthogy pedig az osztrák törvény successive történt végrehajtásának számbéli eredményét az összehajlásnál kiszámítani nem lehet, minthogy tovább is változik az osztrák általános jövedelmek aránya az osztrákoknál sokkal magasabb: majdnem biztossággal állítható, hogy mindkét részén a tiszta házádo terhe egymást egyenlenti. Végre pedig az általános jövedelmi pótdákon kihagyását indokoltá teszi még az a körülmény is, hogy egyennek az adónak az adókelet házádojételemét az általános jövedelmek arányában az általános házádoadó első helyeken mintegy 6%. Ha tehát, miként azt a t. osztrák bizottság kívánja, a pótdát is figyelembe akarnék venni, akkor nálunk az általános házádoadó által tartozó legutolsó község is akkora terhet viselne, mint az osztrák tartományi fővárosok, míg ilyenmüt eset magában Ausztriában sehol nem fordul elő.

A magyar bizottságnak azon különben csak nagyon mellékesen odavetett megjegyzésével szemben, hogy a közügyi kiadásságok elkötött összeg legnagyobb része a birodalmi táncásban képviselt királyszék és a szék lakosságához foly vissza, a t. osztrák bizottság arra figyelmeztet, hogy a hadszög elemelőzése megkívánható ezikkel igen tetemes részben a magyar meggazdaság és marhatenyésztés terményeiből állnak és hogy a magyar-osztrák áruforgalomban vonatkozó adatokból maga a magyar statisztika azon következtetésre jut, hogy: „Magyarország most inkább, mint bármikor ez-

előtt Ausztriának kenyér- és husszállítója-ként szerepel, minthogy a gabona- és marhamétek kilődföldről való bevitele a vámintézkedések következtében tetemesen megerapadt. Ezen adatok a magyar országos bizottság előtti ismeretesebb tudják, hogy Ausztriának a hivatalos statisztikájában az országos forgalmunk tulajdony nagy része Ausztriára esik és pedig 1895-ben a mennyiségek 67-87, illetve a darabszámuk 80-50, az értékek pedig 79-30%-a; de azt is tudjuk, hogy Ausztria részesedése nagyobb a behozatalnál, mint a kivitelnél, a mennyiben az 6 részét a behozatalnál az értékek 8-21, a kivitelnél pedig csak 77-24%-át teszi. Újabb, hogy Ausztriából ugyancsak 1895-ben 44-8 millió értékű árut hoztak be és csak 389-9 millió értékű vitünk oda ki, a mi 52 millió fölösleg tesz Ausztria javára. A részletes kimutatásokból igen is kitűnik az, hogy Ausztriába tulajdony nyerstelemeként vizsák a és készségesez ismerik el éppen a magyar hivatalos kimutatások, hogy Ausztriában nyerstelemeként és állataink legbiztosabb, mert semmiféle vámpolitikai, vagy tarifális intézkedés által el nem zárható piacza. Hanem viszont az is áll, hogy a vámkül-föld áru, melynek árát a gyakran magas vám szükségképpen megdrágítja, az osztrák ipar, vagy kereskedő akaratlanul minőségis árujárval nélkül sohasem fog sikerrel versenyezhetni. Mindezt tudjuk, és hiszen éppen ez képezi a monarchia két állama közti vámközösség egyedüli léjtőgát és létökait és e közösség tarthatatlanná válnék abban a pillanatban, a midőn az már nem felelne meg egyaránt mindkét fél érdekeinek, hanem fordítva előnyökkel akarna Ausztria, akár az egynekre, akár a másiknak ha pl. ország-díj Magyarország volna Ausztria „kenyér- és husszállítója” és ha nem léteznék még nagyobb mennyisége az oly cikkelyeknek, melyekre néve Magyarország ismét Ausztria a szállítója. E kérdésnek tüzetezőbb tárgyalás-egy előirát nem tartozik a kvóta-bizottságok, úgykérdések a magyar kvóta-bizottság szíves volt a magyar országos forgalmi statisztikával foglalkozni, a magyar bizottság szabadságot vesz magának a t. osztrák bizottság becses figyelmébe ajánlani a hivatalos kimutatások oly oldalát, melyet a kvóta meghatározásánál talán még sem lehet egészen tekinteten kívül hagyni. Az utolsó 14 év alatt Magyarország összes fogalma a súlymennyiséggel illetőleg 81-34, a darabszámánál 84-81%-kal emelkedt, míg az értékemelkedés csak 18-65%-ot tesz ki. Ezen kedvezőlen arány majdnem egyedül okát a kivitelnek főitárgy képező nyerstelemeinek átlának óriási esökésében találja, ugy, az utóbbi években az exportált gabona métermértéséjárt átlag csak félököré osszeget kapunk, mint a 80-as évek elején, mind a buza ára métermértésénél 11—12 forint körül mozgott. Ezen óriási veszteségek majdnem kizárólag megozadásunkat sújtották, mely nálunk még mindig az összes Kőgazdaságban a vezérszerpet vízi és földi készlezeségeit az általános köztől gát megteremtéséig, melynek során a méregében másrészt átlag csak félököré álló ipar kedvező eredményei legalább nagy-reszen ellenuloyozhatják, holott mindünk eme veszteségek teljes sulyukkal károsítják a nemzet vagyonát. Vajjon a vagyonosság döntő tényezőjének ilyenlén helyzete mellett lehet-e komolyan szó Magyarországra lakosságunk és így egész sorban az ímént említett vámközösség osztatának, melynek fontos szerepe a kvóta által köröknek vagyonosságis viszonyaira is mely tehát gyakorol, az eddigieknél magasabb megteremtéséről, annak megítélését a t. osztrák bizottság belátására bizzuk.

Ha már most a t. osztrák bizottság teljesen megbízhatatlannak és főnn nem tarthatónak tekint az alap, melyen a

kvóta harminez év óta nyugszik és mely jelenben is 30765 : 69235 arányt értendő nyelzen; ha a magyar bizottság által tett azon másik számítást sem fogadják el, mely összehasznolítván a két állam azon jövedelmét, melyekhez a közhelyesítés jelenben nyelzen, megkötök az ugyanazon kvóta vezet (30768 : 69232); az azon hosszú sorát a számbeli adatoknak, melyek a magyar bizottság részéről felhozhatók és melyek egytől-egyik Magyarországra néve a mostani kvótán alul maradnak, minden tüzetezőbb czofalat nélkül mintegy statiaritair kivégzi anyagot rövidül semmiképp nem indokolt általán az okokból, hogy a magyar kvóta előtérbe állított adatok a felfogás elfoglatlansága és a következtetések korrektsége tekintetében sok kívánni való hagynak fenn, vagy pedig hogy „minden oly kísérletnek, mely néhány összekapdosott adatokból következtetést akar vonni a vagyonosság viszonyaira, hajtódorészt kell szenvednie”, az egyszerűen minden alapot nélkülözök, mely egyeztetökra azon (általuk különben hitellesszámokkal támogatott) állítás, „miserint a monarchia két állama vagyonosságis viszonyai megítélésnél az eredmény a mostani kvótán alul marad”: a t. osztrák bizottság ilyenlén eljárása mellett a magyar bizottságunk talán jog volt várni az azó az áltól említett két ut közül a második fog választást, azaz, hogy nem a magyar bizottságtól fog most valami újabb javaslat kivánthatni, hanem hogy a t. osztrák bizottságtól fog ilyenlén előállani. Ez azonban nem történt. A t. bizottság viszáler — megengedjük, láthatóan megfogott buszág — első üzenetében foglalt a magyar kvótáért, hogy a kvóta meghatározásánál a népesség száma vétezőbb alapul. A magyar bizottság már első üzenetében részletesen indokolta e javaslat visszautasítását, és éppen azon példákot, melyekre a t. osztrák bizottság akorában hivatkozott, t. i. Svájez és Németország példájából kimutatás, melyek részéről proponál, lényeg hasznavehetlensége. A t. osztrák bizottság második üzenete most azon elégtétel szolgálattal a magyar bizottságnak, hogy a a Svájezra való hivatkozást teljesen elejti, Németországot illetőleg pedig most maga is bevallja azon lényeges különbséget, mely a néma birodalom és monarchiának viszonyai közt fonnáll. De nem esékülök megelégedéssel vele a magyar bizottság annak elismerését, hogy ha a Lajthán túl egyes országok, a Lajthán innen egyes megyék a közterhekől kevesebbet viselnek, mint a mennyi öket a fajszám szerint megilletné, Ausztriában és más országok, Magyarországon más megyék többletjelménye által kisegérelhet, mert ez az t. osztrák bizottság, teljes összhangban a magyar bizottság részéről kifejezett nézettel, szintén bevallja, hogy a vagyonosság és teherviselési képesség a fajszámtól teljesen független, hogy a fajszám szerint kisebb népességnél a teherviselési képesség nagyobb lehet és megfordítja, hogy tehát ott, hol mékint a kvótánál a vagyonosság, a teherviselési képességnek kell szolgáltatni a kulcsot, a népesség száma soha alapul nem szolgálhat.

Dégyeliránt a t. osztrák bizottság, ugy látszik, maga sem igen bizzik a népesség számaránya által szolgáltatott kulcs helyességében, mert nagybecsű üzenetének más helyén azt mondja ugyan, hogy „több által adófizetésnél összehasonlítván nem birunk más mértéköt, mint a lakosság egy-egy fejeire eső adófeljlesztést”, néhány sorral alább pedig azt véli, hogy a kvóta-kiszámításnál a két állam összes brutto bevételöi legyenek mérvadó, holott maga is bevallja, hogy ezen összes brutto bevételökből oly összegek is foglaltatnak, melyek nem adófizetésből származnak és melyek eszerint a fejenkénti adó-

összegeben nem jutnak kifejezésre. Azonkivül ez a fejenkénti adóösszeg mindig és mindenütt csak egy elméleti számítási eredménye, egy fikció, a mely véletlenül és csak igen ritka esetekben vagy össze néhány állampolgár valóságos adófizetésével, a lakosság tulajdony többsége azon általánosan megítélés alapján adónál vagy többe, vagy kevesebbet fizet, sőt a tisztelt osztrák bizottság maga is konzedálja, hogy; „ha a lakosság egy-egy fejeire bizonyos teljesítmény számították, ezzel nem az állítatták, hogy tényleg minden egyes lakostól a kiszámított összeg szedettek be.” II. körülmények közt pedig mi edjéle lehet annak, hogy a magyar kvóta általánosan adó-jövedelem, aztán az osztrák a lakosság fejeisméretével, az így talált fejenkénti adót tétetik összehasonlítás tárgyává? Nem fogjának-e a számítási és osztás tárgyát képező adó-jövedelem megállapításánál ugyanazon nézetelésökkel előtérbe lépni, a melyek jelenleg is a legfőbb nehézséget képezik? Ha pedig e nézetelésökben adófizetés egyetlenség kiengyelíthetök, ha meg tudnánk egyezni arra néve, mely nemei az adó-jövedelemnek fölöendők, mik nem, akkor mire való a fejenkénti kiszámítás? Hiszen akkor a lakosság számarának minden tekintetbe vétele nélkül magukat a mindkét részről elfogadott adó-jövedelmi összegeket lehet az összehasonlítás tárgyává tenni és akkor a kérdés meg van oldva. Ez az, a mi a magyar bizottság proponál, hogy a t. i. mindkét állam legalább megközelítőleg hasonló forrásokból származó közvetlen és közvetett adóbevételöinek többe összege közös egyetlenségnél megállapítván, ezek összehasonlítás alapján számítassék ki mindazok általánosan a közösigyi költségekhez való hozzájárulási arányai.

Ugy az ímént felhozott, mint a magyar bizottság első üzenetében foglalt érvek két-egyetlenné teszik, hogy a kvótának a népesség számaránya szerint való megállapítása igazságtalan, gyakorlatilag kivihetetlen és a Kiegyezés törvénynek egy betűjével, mint számbeli allokáció, am a felgaglyos állítást illőtli és ami minden egy-ébnél hangsúlyosan szöli a népességi szám alapul vétele ellen, az azon tény, hogy ugyanazon törvényhozó testületök, amelyek a kiegyezést elfogadták, kevés hóval utána megszavazták a védörölő szöli törvényt, amelynek 13. § a kimondja, hogy: „a magyar korona országai és a birodalmi láncokban képviselt országok közt a népesség számaránya szerint felfosztás azon ujjonuzaték... stb.” Igen egyszerű és közökfölv lett volna ugyanezt kimondani a közösigyi költségekhez való hozzájárulásra néve, és ha a törvényhozási azt még sem tette, ha a hozzájárulási arányra néve ezen „semelőköt” egyeztetés, mely az adó-jövedelemek jelenlegi helyétö egészen különböz, amannál nehezebben és komplikáltabb léptetök, az megdöhetetlen bizonyítöká annak, hogy a törvényhozás nem tartotta sem igazságosnak, sem méltányosnak a kvóta meghatározására ugyanazt az alapot megjelölni, amelyet a védörada néve készségesen elfogadott és amelyet a t. osztrák bizottság jelenleg a kvótára néve is javaslatba hoz. Joggal állíthatta tehát a magyar bizottság, hogy ezen módozat a törvénynek egy betűjével, mint szemlével ellentétben áll.

Nagybecsű átirata végén a t. osztrák bizottság emlékeztet arra, hogy az osztrák tartományok az ösznmonarchia fontárésztét mindenkor a legnagyobb áldozatok hozták, melyök Magyarországnak is előnyöre válták — és teszi hozzá — „ha Magyarországnak a kétségtelenül jogosult büszkeséggel ül meg ezredőves állami fennállásának ünnepeit, ehhez osztrák vagyon és nem csak egyköt mértékben járult hozzá”. A magyar országos bizottság nem ismeri és nem is kutatja azon okokat, melyök szükségesek, vagy

akáraké oportunnusnak tüntették fel a t. osztrák bizottság előtt, a kvóta kérdését Magyarország millenniumával kapcsolatos Magyarorszag nemzet történelmi tény konstataciójára, hogy valahányszor a monarchia külpolitikájának megfontolmányát, az osztrák tartományok igenis annak védelmére keltek, hanem ugyanezt tette törvényben vállalt kötelezés szerint Magyarország is, melynek hozzájárulása nem egyszer döntő volt a monarchia sorsára nézve. De a mit Magyarország ez idő szerint a t. osztrák bizottság részéről is jogosultnak mondott büszkeséggel megtagadta, az nem egyedül és nem is első sorban azon tény, hogy az ország ma ezer év után még fennáll, hanem az, hogy nemcsak mint geográfiai fogalom vagy mint az osztrák monarchia provinciája áll fenn, hanem mint törvényes önállósággal bíró alkotmányos szabad állam; azt pedig egyesegyedül azon szűvs kitarának és határán nem ismerő áldozat-készségnek köszönhetően, amelyel a magyar nemzet törvényes önállóság és alkotmányos szabadságát századokon át bárki ellenében is megvédte — megvédte nemcsak erkölcsi feyverekekkel, hanem nem egyszer hősök és vérsé küzdelmekben is. Hogy pedig törvényes önállóságának és alkotmányos szabadságának megőrzésére folytatott ezen küzdelmekben, melyeknek eredményeit ma élvezi és ünnepli, a magyar nemzet valamikor az osztrák kormányoknak akár csak erkölcsi támogatásával — anyagáról nem is szólva — díszekedhetett volna, erre vajmi nehéz volna a történelemben akárcsak egyetlen egy példát fölmutatni.

Mind ezek után a magyar országos bizottság nem látván megrendítve, sem aránylag jobb állat pótolva azon alapot, melyen a maga számitásait tette, egyike sem lévén megzafolva azon érveknek és adatoknak, a melyek a magyarországi kvóta fölemelését ellen fölhozták, a bizottságok közt tárgyalásuk eddigi eredményét a maga részéről csak abban foglathatja, melynek a magyarországi kvóta fölemelését indokoltak nem tartja és habár távol van attól, hogy Ausztriától az igazság mértékén túlmenő engedményt vagy áldozatot kívánjon, de non tálal okot arra, hogy első üzenetében elfoglalt állapontjától és abból folyó indítványától eltérjen.

Ha mindamellet a t. osztrák bizottság úgy vélekedik, hogy a két bizottság közt szóbeli érintkezés után a fonförgő nézeteltérés kiegyenlíthető és hogy ezen az uton a magyar részről is öszintén és melegen öhajított szel, a két bizottság közti egyetértés helyreállítása elérhető vagy legalább megközelíthető volna, a magyar országos bizottság e tekintetben mindenkor a legnagyobb készséggel fog a t. osztrák bizottság rendelkezésére állani.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Otál
Az ÖMGÉ. közleményei.	1432
Közbányi rovidulmány.	1433
A kvóta-kérdés.	1434
Tarcsa, Móra Móra Terezn.	1434
Állattenyésztés.	
A bereshirei és yorkshirei sertés.	— 1435
Eredhires kiállítás.	—
Reflexiók az árap- és komlókiállításról.	— 1436
Gazdasági vegetyn.	
Mit és a főszékfalkészítés és holalkalmazható?	—
Dr. Lehmanns Lea.	— 1437
Iródlom.	— 1438
Leveléskrény.	— 1439
Vegyesek.	— 1434
Kereskedelem, tüzede.	— 1435
Szerkesztői Bejelentek.	— 1436

Kinevezés. A földművelésügyi miniszter *Szabófi Gyulát*, az állatorvos akadémia bonzontai tanszéke mellé levő I. tanfolyoglet, ugyanezen tanszékehez osztályos és tartandó nevezte ki.

Eljegyzés. *Müller József*, borotai földbirtokos, egyjegyző *Tury Emmát*, Tury Mária's úgyvédő és földbirtokos eljegyzte Bélen.

Halalozás. *Velencséri új. Horváth János* földbirtokos és 62-63 éves korában *Baján-Kenyenczen* elhalt.

Címádmegnyozás. Ó felsége a király *Kis Ferenc* földbirtokosnak a közügyek terén szerzett érdemeinek elismerésül a királyi tisztsági címzet díjmentesen adományozta.

A francia borvámkérdés megoldása. Ösmeretes azon konfliktus, mely Franciaország és Ausztria-Magyarország között hosszú ideig amint folyt, hogy az Olaszország 1892-ben megkötött kereskedelmi szerződés záradékában Ausztria-Magyarország megengedte, hogy az olasz borok behozatál vámjá métermértékünké 3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20 krra mérsékeltesse. E ténnyé támogatva Franciaország a vele kötött kereskedelmi szerződés alapján követelte, hogy a francia borok szintén ezen vájm mértékét kövessék, ha a monarchiában, a követelmény megtagadása esetén, az osztrák és magyar eredetű árakra a legmagasabb vámtelek kiszabásával fenyegetőzték, sőt egy időben közel állotunk ahhoz, hogy Franciaország és a monarchia közt kiút a vámhábró. Három évvel hosszabb ideig tartó tárgyalás a két kormány között, mely végre a napokban oly módon nyert megoldást, hogy új szerződés kötöttet, a melyben Franciaország lemond azon követeléséről, hogy az Olaszországgal kötött szerződés borvám-záradéka francia eredetű borokra is alkalmaztassék, míg a monarchia feladja azon jogokat, melyek közle és *Tanis közt* kötött szerződésből származnak; beegyezik abba, hogy Tunis kereskedelmi politikai szempontból francia területiurrnak tekintessék s a Tunisszal fennálló kereskedelmi szerződésünk legtöbb kedvezményes jogát igénybe nem vesszük. E szerződés után nyert jogokról mintegy 163,000 forint nem csak az ország számbelében, hanem hogy Franciaország dög- és jühiviteléről, elé nem fog magas vámkot gördeni. A szerződés 1904-ben jár le. Annak dacára, hogy egy tekintélyes öszeget veszünk az új szerződés következtében, mégis örvendotnessék kell tartanuk a francia borvámkérdés ilyenén megoldását, mitán ha a francia borokat is az olasz borokhoz hasonló első vámtélet mellett bocsátottuk volna be határunkra, ez kiszámíthatatlan károkat okozott volna szülőföldermelünknek.

Gyümölcs- és szőlőkiállítás. Az időleges kiállítás csarnokban október 6-1-én nyílt meg a gyümölcs- és szőlőkiállítás, mely létsége rendezése és bemutatott anyag kikészítése tekintetben kiállításunk kiállításunk *Dr. Darányi földművelésügyi miniszter* nyitotta meg. A megnyitáson jelen voltak: *Beő Albert* államtitkár, *Máday Lajos*, *Tornyay Béla*, *Dr. Hagara Viktor*, *Kristinovich Ede*, *Dr. Marton Ödön*, *Jókai Mór*, *Tusza László*, *Rohonyecz Gida*, *Emich Gusztáv*, báró *Lizhay Béla*, *Felde József*, *Babosky Géza*, *Kodályffy Antal*, *Tóth Erőkecs*, *Hajós József*, *Molnár István*, *Vasvárhelyi Béla*. A földművelésügyi miniszter a hozzá intézett beszédre kifejti a gyümölcs- és szőlőtermelés kiváló nemzetgazdasági fontosságát, felhívja a jelenlévőket, hogy buzdulva Franciaország példáján, mely évenként több száz milliót vesz be gyümölcsből és szőlőből, kövessék el mindent a nemzetgazdaság s két ágának minél nagyobb terjesztésére. Ó maga szintén kiváló súlyt helyez és gondot fordít erre s ezébből szakértők által készített arról kimutatást, hogy az ország mely vidékén milyen gyümölcs alkalmas a nagyban való termesztésre. Kijelentette a miniszter, hogy a földművelésügyi miniszterterületben egy

külön osztályt létesít a gyümölcsészet és szőlőszet számára, melynek vezetésével *Molnár István* bizta meg, a ki eddigi működésével és szakképzettségével a red ruházott feladatnak legjobban fog megfelelni. — Beszédnek befejeztével a miniszter megnyitották jelenlétébe ki a kiállítás, s körútra indult kíséretével.

VII. (652) luxus-lóvásár a Tattersallban. Az állami meneszköb kikérült számfelletti és kisorolt anyakanczak, valamint herlelteknek öszí árverése után közvetlenül: október 4-én nyílt meg a Tattersall telepen, a lötenyészés emelésére alakult részvényársaság által rendezett (652) luxus-lóvásár (Luxury Sale) a Tattersallban, melyen 250 drb magánytényezőktől származó luxus-ló vásár bejelentve, melyek között több névres fogat van. A luxus-lóvásár iránt immár sikerült a külföld nagyobb mértékű érdeklődését is felkeltetni, a mit legjobban bizonyít az, hogy a Tattersallhoz már eddig is számosan fordultak kataloguszért. Ezek a következők: *Edmond Loxton* (Angolország), *Koehlin R. A. Basel* (Schweiz), *Löffler Rittm. Rauden* (Porosz), *Adolf Aust* Wien, *Erik von Merizzi* Wien, *Otto Riechert* Kempten (Bajor), *Josef Vollonscheg* Cilli, *Jarb Panjos* Cölö, *G. Giebs* Berlin, *Pfitzmann* és *Co. Leipzig*, *Keszing Rittm.* Schönbürg, *Hansche A. Frensz*, *Szwajnow (Cseh)*, *Edvard Pessi* Priz, *Co. Wien*, *Wien*, *G. Gassebar* Kalksburg, *Labensky Rittm.* Warschau, *De Walberg* Paris, *Leopold Hayek* Brünn, *Karl Schmidt* Prag, *J. Mahler Augsburg*, *A. Bittner* Prag, *Philipp Poth* Mannheim, *Graf Woraczi* Finkenegg, *Co. Grogssinger* Wien, *Pál Zúrzer* Zürich, *Jan Kemnitz* Priz, *Leonyev* (Orosz), *Wien*, *Egan Szlozwes* (Porosz), *Anton Vaj* Reichenthal (Bajor), *Gunnar Philipson* Gnesta (Svéd), *Pál Meske* Ozarov (Szállázia), *Th. Voigt* Kopenhagen, *Otto von Mitzel* Unterkraupen (Cseh), *A. Bouquet* Marne (Franciaország), *Freiherr von Feilitsch* München, *T. Spöngel* Zürich, *Karl Frankel* München, *von Gumbel* Priz, *Co. Wien*, *Wien*, *Rittm. Reilsberg* (Porosz), *Nik. Tukusiewicz* Kolomea, *Born Locatelli* Raabs (Ausztria), *Ferdinand Meissner* Wien, *Theodor Kohn* Wien, *Allani* de *Keramier* Landerneau (Franciaország), *Francis H. Potts* Birmingham (Angolország), *A. du Bourg* Nièvre (Franciaország), *Zimpelman* Frmlent Nürnberg, *Oberlander* Rittm. Wiesdorn (Német), *Galland* Paris (Franciaország), *Franz Dertinn* Wien, *Wlad von Labecki* Warschau, *Rudolf Hoffmann* Witkowitz, *Adolf Müller* Wien, *Andor von Jalies* Rohatyn (Galicia), *Kamil von Haimhausen* Haimhausen (Bajor), *Major von Kemnitz* Breslau, *Gustav* Schmidt Eberfeld, *Luis Noe* a *Polous* (Orosz), *France* (Francia), *A. Lux* (Franciaország) s *Budapesti Tattersall Ertesztője* katalógus a 7. évi 7. számában jelent meg, melyet kívánatra bárkinek megküldenek.

Az elemi károk megállapítása. *Lukács László* pénzügyminiszter a folyó évbén az ország számos vidékén előfordult jégverés-állat okozott elemi károk mikénti megállapítása tárgyában valamennyi kir. pénzügyvesztésosztáshoz s a fő- és szárvárosi kir. adófelügyelőkhöz a következő körrendelet intézte: "A folyó évbén az ország számos vidékén előfordult jégverés által okozott elemi károk után két árdelegátságok megállapításának gyorsítása céljából a folyó évbén kivételesen megengedem, hogy a jégverés által a kizárólag szőlőkben és gyümölcsösökben okozott és a fő- és szárvárosi kir. s 8 napi határidőn túl elkészített történet vagy történendő bejelentéseket, az elkészés kérelem leendő visszautatás és az igazolási kérelem fölterjesztésének mellőzésével saját hatáskörében szabályszerint tárgyalhassa."

Magyarország szesztermelése. Magyarország szesztermelése és szeszadó-bevéte-

lével 1895. évi szeptember hó 1-től 1896. évi július hó végéig és 1896. évi július havában a végleges leszámolás eredményét a hivatalos kimutatás alapján a következőkben közöljük: 1. A fogyasztási adó alá eső szeszfogó-telek hivatalos megállapítás szerint termeltetett 1896. évi július hóra 5,840,900 hektoliter tiszta alkohol, 1895. évi szeptember 1-től 1896. évi július végéig 88,492,692 hektoliter; 2. A termelési adó alá eső szeszfogótelekben a a termelési adó befizetése mellett termeltetett július hóra 175,903 hektoliter; a fenti időszerka 3,929,290 hektoliter; 3. A bíróiadmintanában képviselt királyságok és országokból, valamint Bosznia és Hercegovina területéről szeszfinomítókból és szabadraktárakba fogyasztási adóval terhelten behozott július hóra 243,380 hektoliter; a fenti időszerka 4,730,081 hektoliter; 4. A fogyasztási adó befizetése mellett szeszfogótelek szeszfinomítókból és szabadraktárakból elszállított július hóra 7,489,408 hektoliter, a fenti időszerka 75,537,374 hektoliter. 5. Fogyasztási adóval terhelten elszállított és pedig a) a bíróiadmintanában képviselt királyságok és országok, valamint Bosznia és Hercegovina területéről fekvő vállalatok részére július hóra 180,202 hektoliter, a fenti időszerka 1,046,037 hektoliter, b) a vámonalon áthaladó kivitelre július hóra 681,831 hektoliter, a fenti időszerka 4,492,366 hektoliter, c) másnémi adómentes célokra július hóra 531,337 hektoliter, a fenti időszerka 3,118,062 hektoliter. 6. a) az adó befizetése mellett elszállított szeszmenyiségnek (4 pont) megfelelő fogyasztási adó összege július hóra 2,621,303,20 forint, a fenti időszerka 26,442,445,70 forint b) a termelési adó összege (2. pont) július hóra 61,461,05 forint, a fenti időszerka 1,375,230,50 forint. Összes szeszadó július hóra 2,682,784,35 forint, a fenti időszerka 27,817,676,20 forint.

Szecsavágók, repavágók, darálógépek, gyors takarmányfűszelőst stb., szóval mindazon gépek, a melyek a gazdaságnak tölre szükségeltek, igen jutányosan szereshetők a *Friedländer* gépek gyárában, gyégyárosnál. Budapest, VIII., Kerepesi-ut 17.

Szülőtermékek

figyelmébe!

Legyen az hegyi szülő (amerikai fajta) otjott) vagy futó homonok való új, szakértő műveléssel hajm ma csak a gazdának a szülő jövedelmeit.

Erre a szakértő művelésre tanít meg mindenkit a **28 év óta minden vasárnap megjelenő**

„Borászati Lapok“

(szerkeszti Baross Károly).

Tessék olvasni. Legálább fél-éves új előfizető ingyen kapják a „Magyarország szülő termelésének multja és jelene“ ezimű milleniumi diszmutvét (Bolti ára 3 frt), mely felüléle és **264 nagy albumalkal oldalon 360 ábrával tárgyalja a szőlőművelést és leír 80 magán szőlőtelepet.**

A „Borászati Lapok“ kiadóhivatala Budapest, VIII. kerület, **Vilsi-ut 24. szám.**
Előfizetési ára: egész évre 5 frt, félvére 2 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Gulfmann és Wálk budapesti termékbizományi cég jelentése.)

Napi jelentés 1896. október 2.

Készbeba ma jól kínálva, a malomok jó vételre várattak és szilárd iránynál körülbelül 45000 ma. nettó 2/3 kraj magasság árán állott.

Eladott:

Tiszorvídiki:	300 ma. 81 kg.	7-70	frt 6 ós.
	80 "	80 "	"
	50 "	80 "	"
	200 81 "	7-50	"
	450 80 "	7-50	"
	400 "	7-57 1/2 "	"
	400 80 "	7-57 1/2 "	"
	300 80 "	7-57 1/2 "	"
	600 ma. 80 kg.	7-55 1/2 "	"
	100 "	7-55 "	"
	20 80 "	7-55 "	"
	20 80 "	7-55 "	"
	100 79 "	7-50 "	"
	100 79 "	7-45 "	"
	100 79 "	7-40 "	"
	200 79 "	7-45 "	"
	250 79 "	7-45 "	"
	300 77 "	7-10 "	"
	1500 80 "	7-02 1/2 "	"
	150 "	7-02 1/2 "	"
	100 79 "	7-30 "	"
	200 77 "	7-15 "	"
	200 75 "	7-15 1/4 "	"
Bécsai:	6000 70 "	7-55 "	"
Debreceni:	6000 77 "	7-45 "	"
Szécsényi:	4800 79 "	7-45 "	"
Ungvári:	1850 75 "	7-15 "	"
F. Tiszai:	400 80 "	7-45 "	"
	79 480 "	7-45 "	"
	600 79 "	7-45 "	"
	100 76 "	7-05 "	"
	100 75 "	7-05 "	"
	100 75 "	7-05 "	"
Szerbiái:	4800 76 "	6-35 "	"
	3000 76 "	6-35 "	"

Kézeres szintű szilárd árakkal mellett kelt el, jó rozsett 60-25-ig Pest paritsálla szottok.

Tengeri csokly forgalom.

Matricái szilárdan indultk, k'ésőbb azonban realizálások elanyhultak.

Kövekek k'ésőbb tereltek:

Tavaszi buza:	7-62	7-62	Déli szilárd
Ószi buza:	7-37	7-37	7-31
Új tengeri 1897-re:	4-05	4-28	4-01
Tavaszi rozs:	6-31	6-47	6-25
Ószi rozs:	6-32	6-27	6-28
Ószi zab:	5-83	5-90	5-89
Tavaszi zab:	5-84	5-81	5-81
Új tengeri 1897-re:			10-20

Hosszabb szímet után tudósítások fonalt ismét felvételre, a piac jelentéke helyzetéről és az ide termelősek, eddig beérkezett hírek alapján, következőben rostanánk.

Vidékéről. (Lohász.) Mint mindig az idény kezdésén, úgy jelenleg a termelés, valamint a kenyér kedők figyelmébe majd kizárólag onnan ezek fel fordul, annál is inkább, mert az összes termelő országokból eddig beérkezett tudósítások alapján nem lehet rajtunk — természetesen kivétel — megbízhatatlan eligazodni. Franciaország, Oroszország gyenge termelésű, de mégis alkalmas újval magyároknak mint tavaly, továbbá meglehetően készletet maradtak ugyancsak mult évről, de mindazonáltal szilárd az irányzat, hogy jelenleg magyarság árán, mely — mellesleg meggyezve — eddig kis mennyiségben lett igénybe, 45-60 frtmál felitve, közelműségben vissza állgáro 40-44 frtmál.

Lucerna. Milyen a termés, arról eddig nem rendelkezik még a kellő adatokkal, úgy látzák a közvélemény idénjárta, it is kárt tett. Minőség szerint 40-50 frtmál itestik.

Fehérre eddig kevés érdeket kellett, mert kereskedelmi laványról nagy készletet maradtak. Mezőkész, mint hallgatok meg, még a tölre termést szolgáltatott, de jobbanda megrózt, vagyis esztve, meg nem ázott ár, aránylag magas áron, 36-38 frtmál.

Balticum tiszta mag (p'impinnelamentis) 9-9 1/2 frtmál. **Mitnyáry. (Sőtöri Miksa és Mór cég) hely jelentése a „Kistelek“ részére.**
 Árnyék:
 80% forrasztott forrasztássalommal nyoktan 2-30-840 forintnak.

1. sz. szuperfontit 16-18% vízben oldható forrasztássalommal nyoktan 2-30-840 kr., mi 870-410 frtmál forrasztássalommal nyoktan.

Chiliasótróm 18% lényegsavtartalommal a szállítási ide szerint minitely 12-12 1/2 frtmál. **Chiliasótróm 18% lényegsavtartalommal mértormásánit 11-10-12 frtmál.**
 Trágyafócs az állomások szerint minitely zstkal egyv. 90-110 frtmál.

Szeszszület.

Szesz. (Goldfänger Gábor szeszgyártó vállalat) 100% szilárd béklyú jegyzések és a kontingens hiánya Ausztriában, e héten sem bírtak vonserével budapesti szeszüzletére és így a szeszárak e héten is változatlanul langhly jögzöztek.

Melegidőszakok által kontingens nereszések e héten gyéren volt kínálva és mintogy a k'észték is csokelyok, úgy a piacra került. 6-hány töl 15,25 frtmál kelt, arzonmál szállításra.

Galiciából kontingens nyereszések arzonmál szállításra szilárd irányzást 15 frtmál kelt el. A kontingens nyereszések 15-15-15 frtmál.

Bécsi jegyzés 16-18-30 frtmál kontingens nyereszések 60-50-51-1. adozott burgonya szeszár.

Óriási jegyzés 10-75-11- frtmál exkontingens szeszár.

Leninger jegyzés 15-15-25 frtmál kont. finom szeszár.

A budapesti piaczon korlátolt forgalom mellett finomított szesz 61,25 frtmál, ólesztészesz 61,75 frtmál, nyereszések adóva 60,50 frtmál, adozatlan exkontingens) 12,25 frtmál denaturált szesz 17-17,25 frtmál nyakban kelt el. Kicsinyben az árak 25 kral drágábbak.

A k'észték e héten 41% finomított szesz vásárolt, mely Szabolcs és onnan teremtett itestallítva.

Vidéki szeszgyártó vállalatok jögzöztek. **Budapesti szilárdítók e héten: Finomított szesz 51,25-51,50 frtmál, ólesztészesz 61,50-61,75 frtmál, nyereszések adóva 60,50-60,75 frtmál, denaturált szesz 12-12,25 frtmál, denaturált szesz 17-17,60 frtmál. Kontingens nyereszések 15-15-25 frtmál.**

Az árak a Hírtőkönyvnek hordó névelik Budapesti szeszüzletkészek szilárdra készpénzfizetés mellett értendők.

Elmunkélek a budapesti hétvároszon. 1896. 6. október 2-án. A szeszforgóváltó esztőirapajlás jelentése.

Haltvány a halványon. A fővámterít, Ferenc Jóseprák és halteri piacra 17 helybeli halászk és halkezesek által 65 és vidéki kocsin 28 kg. szeszessék 400 és 400 k'észték hozottak. Az árak mértormásánit 2-5 frtmál esztőköntek.

Víziszentlőrinciek itesttek a hal g'észték nagy 615 100-100, apró 615 25-35, min 615 12-18 frtmál. **Vad. Hazottak a fővámterít vaspályán 300 db, hajlón 80 db, kocsi 400 db, gyalgolások által 100 db, összesen 565 db; a forgalom: élénk volt. Nyul 130-180, Vadind 100-100, Vadrecc 60-80, Flákány 30-40, Fűj 20-30, Fenyőmádar 10-15.**

Baromfi. Hozottak a fővámterít vaspályán kb. 24000 db, hajlón kb 3000 db, — kocsin kb. 8000 db, helybeli eladók kb. 3000 db, kocsin kb. 28000 db. A vásár előtti volt. Nagyban árak páromok a tyúk 120-130, csirke 85-120, idei kiv. —, káppan hízott —, káppan vaspályán 120-140, réze hízott —, (idei) lud 60-80, k'észték hízott —, pulyka hízott 120-120, galamb p'esenyokok 40-60 kraj.

Az itestterít délnai piacra élis baromfi helybeli és vidéki árak által kb. 1000 pár hozottak fel, árak a következők: árdonit tyúk 150-150, réze hízott 100-120, réze 76k'észték 90-100, lud hízott 200-300, lud liba felk'észték 200-220 pulyka, hízott 240-260, pulyka felk'észték 160-180, Galamb —, hízott hízott 20-100 kraj.

Tisztított baromfi, helybeli és vidéki árak által kb. 900 db, forgalom élénk. Árak: Jérez 80-100, csirke 70-100, káppan hízott 150-150, réze hízott 100-120, réze 76k'észték 90-100, lud hízott 200-300, lud liba felk'észték 200-220 pulyka, hízott 240-260, pulyka felk'észték 160-180, Galamb —, hízott hízott 20-100 kraj.

Az újvásártéri piacra felhozottak a sokott k'észtégek vasp. kb. 2600 db, kocsin 2800 db, gyalgolások 400 db, helybeli árak 1800 db, összesen 7800 db baromfi. A forgalom élénk. Az árak mértormánit következők: tyúk 130-140, réze hízott 100-140, idei —, hízott káppan 160-170, sovány 120-130, hízott réze 100-120, sovány réze 100-120, k'észték hízott (liba) 600-700, sovány lud 300-320, hízott pulyka 350-400, sovány pulyka 250-280, gyöngytyúk —, galamb hízott hízott 20-100 kraj.

Téjés. Hozottak a fővámterít vasp. kb. 60,000 db, hajlón kb. 6,000 darab, 25 kocsin kb. 25,000 db.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évban.
Elnökök: TELEKI Géza prof. Alnökök: CSÁVOSY Béla.

Tagviselési tagok:

ANDRÁSI GÉZA prof. BEJANOVICS SÁNDOR, DESSEWITZ ARISTID, KORÁTHY BÉLA,
PÉCHY TAMÁS, PÜSPÖK EMIL, RUBNER GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY
ZOLTÁN, SZÉNYI ZSIBÓKOR, SZILÁRDI OTVIL prof. TELEKI SÁNDOR prof.

Vedélytagok: SZÉNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaságosság általános elismerése szerint ilyen megfelelő hivatásának; folyton fejlődési a reformokat, melyeket a gazdaságosság egész óta sürgetett és a károknak gyors és méltóságos kiigazításával a felek teljes megelégedését vitta ki magáná, az

épület és átalány (pauzsal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjairal tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetezet tisztán csak a díjakat számlálja fel a megfelelő kincstári bérrel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a lehető legmértékesebbek.

■ Gazdasági egyesületi tagok — tevényt nélkül a biztosított érték nagyságát — a tiszta díjtól 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszághat, ha huszan egyettr, egy csoportban, de külön-külön ajánlatot terményeket biztosítják, 10% engedménnyel részesülnek.

Bonyolult felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített irodáinkban.

A balaton-almádi-i első amerikai szőlőtelepen nagymennyiségű gyökeres fásójtvány, továbbá feltétlenül fajtisztá Rupestris Monticola, Solonis, Riparia Portalis és Selecta sima és gyökeres vessző kerül eladásra. Ugyanott talajok mézstartalmának megvizsgálása pontosan eszközöltetik. Árjegyzékekkel ingyen és bérmentve szolgál a tulajdonos:

Suly László,

takarékpénztári pénztárnok Veszprémben. 1722

C. SCHULZEKEN, BERLIN.
TÉGLA, AGYAGOSÓ, FEDELÉSREMP, TÖZEG, MÁ
BARCEL, BETON, CHAMOTTÉ, AGYAGOSÓ ÉS ÉRCE.
BRIKETT ÖNTÉSEKRE VALÓ GÉPEK.

Simmenthali állatok, gyümölcs és diszfák, szőlővessző eladók a concóhái gazdaságban

és pedig:
Teltér simmenthali 11-12 éves behágépes bikák, behágított
üszök, fős szarú tehének.
Gyümölcsfák: alma, körte, sárga- és őszibarack, szilva, cseresznye
nagy fajvilágúakban, kivánára erős jódalásokban.
Alléorfák: jászor, erdei és zöld, kőris, rhus, bigonia, akác nagy
levellű és gömbi; szeder.
Diszcserejék nagy választékban: málna és ribizke.
Szőlővessző legjobb európai bor- és csemegézők immunis talajról,
sima és gyökeres.
Szent-Iványrozs, ősz árpa, pádái korán érő fehér tengeri.

Kivánára árjegyzék bérmentve küldetik. 293
Megrendelések és tudakozások Concóhái gazdaság címére,
u. p. Ács küldendők. 1740

Szikes talajok javításánál

sz általunk nagyobb uradalmakban eszközölt próba-gazdasággal kitűnő eredmények lettek elérve, melyekről bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Mindenemű más műtrágyát

hamisítatlan jó minőségűben az ajánlott beállításra szavatolva mellet legutóbbi tapasztalásunkkal.

Ingenyes ismerető füzeteket (Collumellától) bérmentve küldünk.

A Sátorgyárak központi irodája:

Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Eredeti Ango kosok.

Hampshire-, Oxfordshire-, Shropshire-, South-down,
Cotswold és Lincoln kosokat szállít megrendelés,
után 14 nap alatt bármely állomásra
PICK OSWALD,
tenyésztő-importhor
Budapest, Külső-Kerepesi-ut 1. szám.

Magyar kir. államasvatak.
Üzletvezetésig, Károlyváros.

22310 H. 1896. sz.

Pályázat.

A nagy kir. államasvatak központi irodájánál kéhar-pályázati-prodéli fővonalon, valamint ennek beágazó mellékvonalain levő állomásokon, továbbá a kolozsvári üzletvezetésig, a nagyváradi üzletvezetésig, a brassói forgalmi főnökségig, ugyintzen emellett vonalak mentén létező osztálymunkásokig, fűtőházak, szertárak és másokig hivatalos helyiségben lévő valamennyi, a m. kir. államasvatak illetve a m. kir. államasvatak kezelése alatt levő helyi érdekű vasutak tulajdonát képező órák (minden néven nevezetesen eszékárk kivételével) jókarban tartása, szabálya és javítása iránt 1897. évi január hó 14-ől kezdve, 3 egymástyan követő évre, cenzel pályázat nyitattik.

Felhívunk emelőlgyva mindazok kilt erre pályázni óhálóknak, hogy a szabály-szerint bérlezett és képessegüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat legkésőbb folyó évi október hó 26-án déli 12 óráig a m. kir. államasvatak kolozsvári üzletvezetésigé általános osztályhoz (titkársg) címzve bonyoljan, vagy oda be-küldeni sziveskedjenek.

Az ajánlatok kiltön lepecsételt borítókban küldendők be és a borítók következő megjegyzéssel látandó el: „ajánlat a kolozsvári üzletvezetésig vonalain levő intézeti órák jó karban tartására”.

Az ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetésig gyűjtőpénztáránál f. óvi október hó 26-án déli 12 óráig bányápnépképen 200 forintot készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni. vagy oda posta után kiltön borítókban beküldeni, mivel kiltömben az ajánlat figyelembe vételét nem fog.

Az üzletvezetésig fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevő, közli — tekintet nélkül az árra — szabadon válasszon.

Kivánatos, hogy ajánlattevő kilométerenkénti egységért ajánljon fel, mely ezéből tájékozás végett felmentjük, hogy vonalának hossza 15462 kilométert tesz ki, mely vonalon 230 állomás, 34 megállóhely, 581 pályavárház, 9 osztálymunkásokig, 5 fűtőház, egy fő, két közműhely, egy szertár és 2 Rók szertár létezik.

A pályázis leendőre vonatkozó körtelekét a m. kir. államasvatak kolozsvári üzletvezetésigé III. osztályában (Emke-palota, I. em. 24. ajtó) tudhatók meg.

Kolozsvár, 1896. szeptember hó 26-án.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Az Üzletvezetésig.

Birtok haszonbérlet.

Bihar megye a nagyszabolnai állomásától 5 kilométer távolságra, 285 hold (12000 öölvet számítra) szántó, kaszáló és legelőből álló birtok, cserpes gazdaság épületekkel, dohányterméssel, újonnan készült pajtával.

8—10 évre haszonbérbe kiadó,

örökáron eladó

Értekezni lehet CSETE MIHÁLY tulajdonossal, Nagy-Szalontán. (Széles-utca.)

KÖSZÉN

összen gazdálági, ipari és házi
célzókra

**Osztrai gyári, dió-, koczka és darabos,
2^{szor} mosott osztrai Henrikaknai kovácsszén,
porosz szalonszén, coaks,
szobafűtésre és épületek
szárítására,**

legkötünőbb minőségben legjutányosabban kapható

köszén-nagykereskedőnél,

RADNAY KÁROLY

Budapest, Arany János-utca 34. sz.

A cs. és kir. szab. Hítelintézet közzén-osztályának vezérképviselete.

GRAEPEL HUGÓ

szabadalm. löherre-tökészoló készülékek

minden es-pőgöghöz alkalmazható, 25 székesszal nagyobb munkaképesség, mint bármely más készüléknel. Legkötünőbb szerkezet legolcsóbb árban

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál Budapesten,

V. Kútaó váczit-ut 40. sz.

BARANYAY I.

turfatermenyek és szabadalmazott önműködő turfhantó-closetek,

valamint arnyékszek-berendezési

felszerelési tárgyak vállalata
BUDAPEST,
IX., Csillag-utca 15.

Árjegysékek kívánatra bérmentesen küldetnek.

TERMESZETI NYERS-ÁRSLÉNY
Pala és Bő-Apólcsozer
A Műhelye vagy bérmentesen 12 1/2

Árak francz osztag-
és, belső felületén
számlára: tartályon az új
kilo, költséget 40 kr.
számlára az 50 kr. költséget
40 kr. postán
nyugv osztagokra
bérmentesen 4 kilo
4 kilo 1 póthasználat
bent 2 frt 40 kr. 4 kilo
1 póthasználaton
3 frt. Készlettel
számlára költséget 1
kral több. Vízmentes
börkentes vadászati
máskál.

JUST és Tarsa BECS

Szélrostatók.

Legkötünőbb minőségű szélrostatók minden körülmények között. Csak a legújabb típusok. A szélrostatók minden körülmények között alkalmazhatók. A szélrostatók minden körülmények között alkalmazhatók.

Munkaképesség naponta 200 literig.

Ára 24 Ft-ot 2 székesszal. Készletben van.

per 1000 ezer darab 1885-ben. 170

Mind oda vannak!

mindenféle ház, gép, vashoz és fémekhez. Mindenféle ház, gép, vashoz és fémekhez. Mindenféle ház, gép, vashoz és fémekhez.

Gyönyörű nagy uri birtok eladó.

Nehéz herceg Odescalchi Gyula hagyatékát eod. ügyében a tőmeghár tartó, Somogyegyház, Szilgvtárol főúrnágyar felvő

Apátii uradalom

1896. évi október hó 19-én döntés a honok ajánlati tárgyalás után szabad kezből el fog adni. Az uradalom a székesszal együtt legkötünőbb minőségű. Apátii és Viszto székesszal közösgöben fekszik 2504 hold 76 Cöl a 1200 Cöl (ebben 1891 h. 786 Cöl számla, 294 h. 371 Cöl aró szék) urakkal és épületekkel, köztűző földet, nagyon jól jövedelmez, szép vidéken és értéke bíró becsd után 543.055 frt 02 kr. ban állapított meg. Az ajánlati tárgyalás szűrt tőmegmondok iródiában (Budapest, VIII., Jozsef körút 21. sz. a.) fog megtartani és venni székesszal közök taroznak késszerében vagy övődékesítés éró-alkapirakban a becsd 90-át, vagyis 374.55 frt 76 kr tőmegmondoknál övődékel letérni. A birtokora vonatkozó közelebbi adatok, az ajánlati tárgyalás feltöltés (előnyös átlás) feltöltésével, 365.000 frt jelzálog leher a birtokon maradtat és a vételárba beszámítható, a birtok szakértői leírása, a becsdli jegyzőkönyv, a jelenleg használatból fennálló szerződés és a birtok tőmegmondoknál, valamint Apátii-ban a közeleghasználat megköveteltők és tőmegmondok kívánatra az önkormányt egy-egy példányát a jelentésközök átadja vagy postán megküldi. A fennálló használatot a vevő tetszése szerint felbont. ható vagy 1900 évi szeptember 30-ig fenntartható. A helyszínen Székesszal tőmegmondoknál (kötők Pucsta-Hatvan, Apátii mellett) ad felvilágosítást.
Kelt Budapestben, 1896. augusztus 25-én.
1709 Dr. Nagy Dezső, ügyvéd, tőmegmondoknál.

Lapunk bekötésitáblája

1 frt 36 krért (portamentosen) kapható kiadóhivatalunkban.

Valódi Dr. KRÖCZER LÁSZLÓ-féle

székesszalminőségű ruggantya olfárazlogokat Dr. Kröczer László urtól személyesen jövehajvát minőségben és nagyságban szállít

SCHMEIDLER I. N.

cs. és kir. ruggantya és celluloidnemékek gyára
BÉCS, 1928

Főszéklet: Főközlöt:
VII/2, Stiflgasse 19. sz. | I. Ker., Graben 10. sz.

Sürgőnyüzem: **GUMMISCHMEIDLER.**
Egy kilogramm ára frt 10.40.

Vincenz Oblack

cs. és kir. udvári szállító

Grác (Stájerország).

Első és legnagyobb eredeti stájer vadász-, hölgy és turista szövet különlegesség és kiviteli üzlet.

A minőség, választék, színváladék és olcsóság tekintetében utóéletlen.

Minták ingyen és bérmentve.

SZIVATTYÚK minden nemes házi és nyílvános célozokra a mezőgazdaság, építkezés és iparnál.

Újdonság! BOWER-BARF-féle szabadalmazott inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

W. GARVENS Wien, legújabb javított rendű székesszal, szárazos és hidreriegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célozokra.

Emberrémerlegek, merlegek házi használatra méregek,

Commidit-társaság szivattyú-és mérleggyártásra.

Schwarzenbergerstrasse 6. I. Wallfischgasse 14.

MÉRLEGEK, legújabb javított rendű székesszal, szárazos és hidreriegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célozokra.

Emberrémerlegek, merlegek házi használatra méregek,

Commidit-társaság szivattyú-és mérleggyártásra.

Schwarzenbergerstrasse 6. I. Wallfischgasse 14.

Magyar kenderből készült,
legjobb minőségű
gazdasági kötélneműeket,

ajánl a
BLEIER és WEISZ,

kötélgyártó szög Budapest.

Raktár és iroda: Károly-kört 9. szám, a gróf Hadik-Barkóczy féle házban
Gyártótelep: Hajtás-ut 7307. sz.

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos fátörőgépek,
lőháló, ruhászártók kö-
tétek.

Lőháló,

készítések stb. továbbá gaz-
dasági eszközök u. m.: Istránc,
kötőfák, rudaló zaboza-
szások, vízhatlan ponyvák,
lőtű és tűzi vedrejek, kender-
tömők, hevederek, kender,
kősz stb. a legújanyosabb eredeti
gyártáron.

Vidéki mezeiövezetek postásan szállíthatók.
Képes árjegyzék kérésre adható.
Külföld.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. Ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Körönt, víz-, lég- és gőzfűtések, lép-
szesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellő-
tetések, cselelték, szivattyúk, vízirányítói emelő-
gépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és
párisium váladékából nyert gázok értékesítését
célzó készülékek létesítését, városok, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok
gyorsan készítenek.

Legjobb minőségű köcsyag-ösövek raktáron.

WEISER J. C.

gazdasági gépgyára Nagy-Kanizsán.

RAKTÁR ÉS KÉPVISELET:
BUDAPEST,

FEHÉR MIKLÓS CÉZEGÉL, ÜLLŐI-UT 23. SZ.

Ajánlja elismert hird: 1148
szabadalm. „PERFECTA” merítő korongos sorvetőgépet.
Sík és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas legújabb és legjobbban bizonyult
„ZALA BRILL.” (szabad. Simplex) sorvetőgépet.

Vetőgépeim a felette czél szerinek bizonyult szabad. kiválható kapacuk-
lyokkal vannak ellátva. — Felülmúlhatlan egyszerűen és könnyen használni
akciókötőt és az egye-
temes ekékhez való fel-
szorvetővel, valamint
összes talajvízről sze-
közelt s egyéb garda-
sági gépek.

— A gépek hármok meg-
tekintőkötök az ez-
redovés kiállításán (B. csoport gépművek) és helybeli raktár-helyisé-
gembem. 1896

ÁRJEJEGYZÉK INGYEN
ÉS BÉRMENTVE

KÜHNE E. Mosonban

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára
(1856)

ajánlja 40 év óta általa elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt

SORVETŐGÉPEIT

sík és hegyes talajra.

Egyedüli gyártása a szab. laack-féle szántóföld és réti berendezések (25 féle nagy-szában).

Vetőkiféle szab. ta-karmánytűlöszők.

Uj hengerek. Sack-féle ekék minde nagyban. 2 3 és 4 vasu ekék bármely talajviszonyokhoz. Restak, magtörőstoa 33 ír.) Kockaközök, mészmozók, szecskavágók stb.

Uj: Czirkoséplőgép. Uj!

OLCSÓ LŐHÉRE MAGFEJTŐ-GÉPEK.

Főraktár: BUDAPEST, Váci-kört 57/a.

Cs. és kir. szab. trieur és perforiró gyár.

NICOLAUS HEID

Stockerau-Wien.

Trieurök s szortirózó gépek minden gabonahoz tisztításához.

Különleges trieurök, lencse, borsó, bab, repce, lenmag. Köles stb.-hez szab.

lyukasztott lemezekkel.

25% al nagyobb munkaképesség. kifogástalan tisztítás, egészségös (magvak) szemek vesztésége nélkül.

Lőhere trieurök, a lőhereknek kenderök, kő-
kártyáknyan keverőkötöl való megtisztításához.

Excelsior daráló-malmok,

HEID szabadalma, rozsa, árpa, zab, tengeri, bab stb. zúzása és őrléséhez, kőti és erőhájtással.
Nagyon könnyű kezelési, nagy munkaképesség. olcsó ár és csekély kópás.

60 első díj!

Prospectusok ingyen és bérmentve.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre van szorosenék ajánlani
szavatolt tisztaságu
(a csehországi Thomasművekből eredő)

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 18-20% citriban elható foszfor-tartalommal és 85-100% perlménysággal.

Felülmúlhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor, különösen sovány talajok javítására, kitűnő hatásu az összes gabbanemnek, kópás és olajnövények, lőhere és lucerna, szőlő, kőmés és kertii veteményekre, kiválóképen a rétekre.

Legjobb, leghatasosabb és legolcsóbb foszforosvírtárya, tekintettel hatá-sának tartósságára felülmúlja az összes szuperfoszfátot.

A citriban előható foszforosvártalomról szavatoltságot vállalunk, netán hiányzó mennyiséget megtérítünk. — Árjainálkólak, szákmunkáinkólak, egyéb felvilágosításra a legkészségesebben szorogal

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviseelője

a magyar korona országainak területén

KALMÁR VILMOS, Budapest, Erzsébet-kört 34.

35.900/1896. tan. 2.

ÁR- ÉS NÉVJEGYZÉK

Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcsfatelepeiről az 1896/97. évben eladásra kerülő

szőlővesszők-, ojtványok- és gyümölcsfacsemetékről.

Összeállította **Doák Tamás** székesfővárosi szőlő- és gyümölcsgazdasági intéző.

I. Szőlővesszők és ojtványok.

Sor- szám	A faj megnevezése.	Hossz (a vessző ft)	Jegyzet	Sor- szám	A faj megnevezése.	1000 db sámasz	
						ft	Jegyzet
I. Európai fajok.							
a) Borfajok.							
1	Kadarka (vörös borfa)	3	I. osztályú, 60 centiméter hossz- ságú, sámaszát KÁRBA, VÁLA- GATÓK által szeltek	38	Riparia portalis	12	
2	Nagy burgundi (vörös borfa)	3		39	omentoux	12	
3	Cabernet franc	3		40	Solonis	12	
4	Merlot	3		41	Rupestria (válogatott)	12	
5	Sz. Lőrinczi	3					
6	Oportó	3		42	Kadarka	100	
7	Törölegya	3		43	Nagy burgundi	100	
8	Sauvignon blanc (fehér borfa)	3		44	Cabernet franc	100	
9	Slankamenta	3		45	" sauvignon	100	
10	Rajnai rizling	3		46	Oportó	100	
11	Olasz	3		47	Merlot	100	
12	Mézis fehér	3					
13	Sylványi zöld	3		48	Rakszóls	100	
14	Ezerjó	3		49	Mézis fehér	100	
15	Hosszúnyelű	3		50	Ezerjó	100	
16	Semilon	3		51	Vörös dinka	100	
17	Veltelini zöld	3		52	Olasz rizling	100	
18	" piros	3		53	Rajnai	100	
19	Rakszóls	3		54	Piros veltelini	100	
20	Vörös dinka	3		55	Zöld	100	
b) Csemegefajok.							
21	Chasselas rouge	8	56	Slankamenta	100		
22	" croquant	8	57	Hosszúnyelű	100		
23	" Thomery	10	58	Zöld sylványi	100		
24	" Angevine	10					
25	" Negropóti	10	60	Chasselas rouge	100	Vörös gyümölcs- fajár	
26	" rose de Faloux	10	61	" croquant	100	vörös "	
27	" Tokaj Angevine	10	62	" de Thomery	100	vörös "	
28	Muscata lunel	8	63	" Negropot	100	fehér "	
29	" croquant	10	64	" Angevine	100	" "	
30	" Alexander	10	65	" rose de Faloux	100	fehér "	
31	" chasselas de Nantes	10	66	" Tokaj Angevine	100	fehér "	
32	" Frontignan	10	67	" Muscata lunel	100	fehér "	
33	" Frontignan	10	68	" croquant	100	fehér "	
34	Madelaïne Angevine	10	69	" Alexander	100	" "	
35	Kék kecskeszőcs	10	70	" Frontignan	100	" "	
2. Amerikai fajok.							
36	Othello (direct termő)	6	71	" chasselas de Nantes	100	" "	
37	Jacques	6	72	" Frontignan	100	" "	
			73	" Kék kecskeszőcs	100	" "	
				" Vray	100	" "	
				" Madelaïne angvine	100	" "	

Tudnivalók.

1. A sámasz vesszők szabályszerű 60 cm. hosszúak, épek, háromszor permeztek és teljesen peronospora mentesek.

2. A csomagolásért (munka, anyag) minden 1030 db. sámasz vessző után 50 kr. ojtványok után 80 kr. számítattik.

3. Minden megrendelés **Doák Tamás székes fővárosi szőlő- és gyümölcsüzemének Intézőhöz** (posta: Budapest, X. ker., Kőbánya) küldendő. (Lakás: a székes főváros mintá (homok)szőlőtelepen.)

4. Megrendelés ojtványokra csakis **1896. é. november hó 1-éig**, sámasz európai és amerikai vesszőkre pedig **1896. é. december hó 31-éig** fogadtatik el a ugyanezen időn belül lesz értesítve minden egyes megrendelő, vajlon megrendelőre — a késlelther képest — mennyiben teljesíthető.

5. A megrendelőknél a helybelieknek elsőbbség adatik; a többi megrendelőseknek pedig — a mennyiben a készlet engedi — a beérkezés sorrendjének szigorú betartása mellett lesz elég téve. Megjegyzetlik azonban, hogy egyetlen megrendelő sem kaphat 3000 (háromezer) darab ojtványnál többet.

6. A vesszők ára az intéző által kiállított utalvány alapján az illető kertész előjáróság pöntánálán fizetendő le, miert is a vesszők csakis a fizetés megtörténtérl szőlő ottani pénztári nyugta előmutatása mellett adatkak ki.

7. Vidéki megrendelősek az ár és köllőség utánvételérésé mellett teljesítotnek. A vidéki megrendelők által a megrendelésel egyidejűleg a megrendelő vesszők árának 10%a postautalványon a szőlő- és gyümölcsüzemének Intézőhöz megküldendő.

II. Gyümölcsfacszemetek.

Sorszám	A faj megnevezése.	Készlet darabok	Jegyz.	Sorszám	A faj megnevezése.	Készlet darabok	Jegyz.
Alma.							
	1-3 éves nemesítés, fémagas és törpe. Ára darabonként 20 kr.			23	Török Bálint	125	
1	Angol arany parmen	730		24	Téli fehér calville	25	
2	Ananász renet	100		25	Nyári piros calville	20	
3	Astrakáni vörös	150		26	Sikulai	49	
4	" fehér	290		27	Sándor ezár	150	
5	Bataul	150		28	Cserecsznye-alma	20	
6	Fontos nyári	30		Körte.			
7	Gasdónki renet	30		1-3 éves nemesítés, fémagas és törpe. Ára darabonként 20 kr.			
8	Gravensteini	30		Angoulemei hercegnő	65		
9	Kevi izletes	30		Erdői vajonc	40		
10	Kanadai renet	300		Isambert	40		
11	Londoni pepin	100		Kálmánkörte	35		
12	Maszaszky	90		Clapp kedvence	50		
13	Mihályi pepine	25		Körte-körte	300		
14	Muskátlyos renet	40		Liegel téli vajonca	270		
15	Orleansi renet	15		Ferdinánd koronázókörök (Hardepont vajonca)	75		
16	Ósi kormos renet	300		Cseleleüü	40		
17	Pepin	150		Vörösbelü nyári körte	20		
18	Parker kormos	20		Téli eszres	30		
19	Ripston pepine	15		Kajszí barack.			
20	Rozmari piros	15		1-3 évesek. Ára darabonként 20 kr.			
21	Székelyi keszes	100		Nagyszombati	20		
22	Szoroska (szabadka)	170		Ananász	70		
42	Magyar nagy	10		Meggy.			
43	Pirosfőcs	55		1-3 éves nemesítés. Ára darabonként 20 kr.			
44	Bredai	40		Válva érő	125		
45	Hollandi muskátly	40		Spanyol meggy	50		
Ősz barack.							
	1-3 éves, törpe. Ára darabonként 20 kr.			Amarella királyi	275		
46	Arkansas	225		Montmorenci kúrta szaru	150		
47	Willemor	18		Amarella francia édes	125		
48	Olga királynő	75		Eugenia hólyagos meggy	175		
49	Precoce d'Alexander	90		Szilva.			
50	" de Harper	25		1-3 éves. Ára darabonként 20 kr.			
51	" Montagne	80	100	Besztercei	15		
52	Rivers korai	300	100	Piros tojás szilva	65		
53	Korai Sándor	170	100	Dániel szilva	12		
54	Brugnon grand Royal	125	100	Masvieu korai	70		
55	Nectarine advance	45	100	Sárga uri szilva	35		
56	Dorring	45	100	Engelbert herceg	150		
57	Precoce de Halles	215	100	Althman szilva	50		
58	Beatrix	115	100	Viola kék ringló	20		
59	Incomperable	140	100	Mayland császár szilva	35		
60	Bondin	215	100	Saldétek tojás szilva	50		
61	Csodaszép	145	110	Löwenti szőp	25		
62	Precoce de Canada	145	110	Gondini szilva (vörös levelű)	40		
63	Badoni szőp	150	110	Féhr viasz szilva	15		
64	Waterloo	20	110	Scheeberger korai	85		
65	Clemens Szaure	80	110	Prunus triloba (díszfa)	65		
66	Newington	80		Szedes (eper).			
67	Precoce de St. Anle	50		1-3 éves nemesítés. Ára darabonként 20 kr.			
68	Weathland	95	115	Savanya szeder	25		
69	Venus emője	225	115	Fakó szeder, édes	55		
70	Sutens le ad	75	117	Rózsaszín, edes	8		
71	Badaesonyi duranci	125	115	Féhr	65		
72	Anaden	140	119	Szomorú szeder	10		
73	Württemberg királyi	170		Dió.			
74	Aehrenthal báró	175		2 éves. Ára darabonként 15 kr.			
75	Auvernói barackja	20		Papirbője	50		
76	Téli cserecsznye	35		Ribiszke.			
77	Besulin zöld barackja	30	120	Ára darabonként 5 kr.			
78	Dr. Hoog	65		Nagy gyümölcsű vörös	600		
79	Féhr violány	80		Birsalma.			
80	Honivöl	25		Ára darabonként 20 kr.			
81	Oldmiron frestone	120	121	Konstantinápolyi	45		
82	Piros kopasz muscat	30		Málna.			
83	Plate de Chimo	20		Ára darabonként 5 kr.			
84	Vörös levelű	125		Málna, vörös, nagy	2000		
Cserecsznye.							
	1-3 éves nemesítés. Ára darabonként 20 kr.			Naspolya.			
85	Prégi muskátlyos	10		Ára darabonként 20 kr.	130		
86	Monstreuse de Bayay (savanyu)	125		Berkenye.			
87	Fekete ropogós	25	121	Ára darabonként 20 kr.	40		
88	Hólyagos piros	12		Szamócza (földi eper).			
89	Badaesonyi ériás	12		Ára 1000 darabonként 50 kr.			
90	Köbargi fekete ropogós	60	125				
91	Cinbonera	5	126				
92	Badaesonyi ériás	65					
93	Baltavári piros ropogós	45					

Tudnivalók.

Minden megrendelés Deák Tamás székcs. fővárosi szőlő- és gyümölcsüzemének átadására (postai: Budapest, X., Kőbánya, lakása: a fővárosi minta-szőlőtelepen) küldendő.

A csemeték ára az intéző által kiállított utalvány alapján a székcs. fővárosi hármely kerületi előjáráságnál fizetendő le, mért is a csemeték csak a fizetés

Budapestben, 1896. évi szeptember hó 3-án.

megőrzésére a kerületi előjárások által kiállított nyugta előmutatása mellett adának ki.

Vidéki megrendelések utánvéttel mellett szállíthatnak, mely esetben csomagolás és a feladás vasút-vagy állomásához való szállítási költségén fejtelen 100 db csemetét után 60 kr. számítatik.

A székcs. főváros tanácsa.

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek.)

a következő gazdasági szakmunkák és regények leszállított áron kaphatók:

A
mezőgazdaságról

és
mezőrendőrségről

szóló 1894. évi XII. törvények.

a végrehajtására vonatkozó

miniszeri rendelet,

magyarazatokkal el-

látva, egy füzetben.

Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Magyar Gazdasági Czimtár

nagy negydedalak, 36 ív terjedelemben.

Tartalmazza az összes

gazd. egyesületek, gazdakörök, földbirtokosok, uradalmak, hitbizományok, bérlők, gazdatisztek, erdészek

pontos és legmegbízhatóbb czimeit.

Miután az összes gazdasági egyesületek névsora a lakhely és utolsó posta pontos megjelölésével benfoglalják,

a gazdasági egyesületeknek és kereskedő világnak nagyon ajánlható.

Ára füzve 7 frt, kötve 7 frt 50 kr.

A sertés javítása

és

hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.

Írta:

K. Ruffy Pál
uradalmi főoszt.

Ára portmentesen küldéssel 1 frt 10 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron:

NEM SZABAD SZERETNIE. Írta: Lajos. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

EGY CSODAEMBER KALANDJAI. Írta: Conan Doyle, fordította Fáy J. Béla. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

AZ ERDÉSZ UR FIA. Írta: Theuret André. Ára portmentesen megküldve 1 frt hely. 40 kr.

A MALOM TÖRTÉNETE. Írta: Suter. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

BELLA. Írta: Anna Vertes Genlle. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Írta: Mathers Hein. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

MI A SZERELEM? Írta: F. Marion Coward, fordította: Fáy J. Béla. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

BONDA MIKLÓS. Írta: Virág Gyula. Ára portmentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-dik törv.-csikk alapján összeállított:

I.

Katé községi mező- és hegyőrök

számára.

Ára portmentesen küldéssel 20 kr.

II.

Katé az uradalmi csószák

számára.

Ára portmentesen küldéssel 20 kr.

Összeállította: dr. BALÁZS BÉLA.

Mindkettő cimos szelvényalakú

koményfűtűbe van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

A
mesterséges borok

készítésének

forgalomba hozatalának tilalmáról szóló

Törvény.

Magyaróráz jogyzetekkel ellátta: Dr. Lónyay Ferenc. Ára 80 kr.

Carbolineum.

Cs. és kir. szabadalom. — Német birodalmi szabadalom.

Több mint 20 éve bevált óvóeszköz a fa-rothadásra és tapló ellen, továbbá nedves falak ellen. Jótállás mellett biztos hatású. Egyszerű alkalmazás, olcsó árak mellett és a fának szép dísharoma színt kölcsönöz. Több száz elismerő irat gazdasági hasznosítástól rendelkezésre áll.

A „Carbolinenum“ név törvényesen védve van.

Csak oly edények tartalmaznak valót, melyeken a „Carbolinenum“ név áll.

Carbolineum

utánzatoktól mindenkit óvunk!

5 kgros posta-csomagok frt 1.60 franco.

Avenarius R., Carbolineum-gyár

AMSTETTEN, BÉCS, BUDAPEST.

Iroda: Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 16. szám.

Sorvetőgépek,

melyekről minden tartózkodás nélkül állítható, hogy a jelenkor legköltségesebb és szakbeli gépei, mentve az utóbbi években rendkívül felszaporodott, „új rendszerű“ vetőgépek minden hibáitól,

sehoh olyan olcsón be nem szereshetők

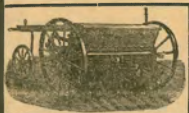
mint:

Umrath és Társa

mezőgazdasági gépgyárosoknál

Budapecsten, Váci-körut 60-ik sz.

Ugyanott egyetemes aczélekek, többvasu ekék, boronák, hengerek és az összes talajmivelő eszközök, kiegészítve tartós szerkezetben, a legújanyosabb árakon.

Árjegyzék a gépek kimerítő ismertetésével kívánatra készéggel küldetik.

Budapest-Kelenföldi
 új telepünkön gépezeskereszeteinkről
ÁLLANDÓ KIÁLLITÁST
 tartunk.
 Vasuton Budapestről a déli- s keleti- (központi) pályau-
 dvarokról könnyen elérhető.
JOHN FOWLER & Co.
 Budapest—Kelenföld, a vasállomással szemben.

Freund A. és Fia
 es. és kir. szab. nyerges-, szjl- és bőrdarúruk gyára
Budapest, IV., Koroñaherzeg-utca 3. sz.

Nagy vilázték létesíté-
 mok, nyergék, ostorok
 sabak, löpököröcsök, lo-
 nyirók, ülők, s uszad csú-
 kokban, legjobb lábat b-
 vekben jutányos árakon.
 Különböz nyergeszeres-
 sek, szögnyerges s uszad-
 kos stb. uszad uszad-
 tegelőcső árakon.
 Képes árjegyköt köny-
 vaitra ingyen és bér-
 mentve.

Szecskaavágók
 járgány- és kőzihajtásra,
Répaavágók,
 legújabb szabadalmazott
 „RAPID” darálógépek
 Wenzki-féle szabad.
gyorstakarmány-füllesztők
 nagy készletben

Friedlaender József
 gépgyára,
 Budapest, VIII., kerepesi-ut 17. sz.
 Az összes gazdasági gépek gyártása.
 Árjegyzékkel ingyen és bérmentve.

Gépolajat,
 u. m.: valódi, tisztá olíva-olajat, elsőrendű,
 savtalanított repce-olajat, orosz ásvány-
 olajat s b.

Olasz saponáriát
 tisztán vastag gyökökből örlve. Takaró-
 és szekerponyákat.

Fertőtlenítő szereket,
 u. m.: karbolin, karbolpor, creolin, zöid-
 gélcs s b.

carbololajot, fégállczot, keserűsöt
 csudást, kocsikent, petroleumot.

Zsákokat és ponyvákat
 kőtrányfeszítkeket, fedőfaljakokat.

műtrágyát.

KRAMER LIPÓT, V. ker., Akadémia-utca 10. SZ.
 BUDAPESTEN,
 Sürgöny-czim, „CERES” Budapest.
 Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálok.
 „PÁTRIA” Irodalmi és nyomdai részvénrtársaság, Budapest, Üllői-ut 23. (Köztelék).

Állami részről történt kísérletezések alapján szikes talajok
 javítására
termőképessé tételére
 kitérőnek bizonyult az
EGERESI TRÁGYAGIPSZ,
 melyet, valamint mindenemű műtrágyát legjuttányosabban szállít az
EGERESI MŰTRÁGYAGYÁR
 KRAMER J.,
 BUDAPEST, V. ker., Dorottya-utca 9. sz.

LESZIH MIKSA utó dai
 Szilági és Diskant, gazdasági gépgyára és gépraktára
MISKOLCZON, Zsolcazi-kapu, Leszih-féle ház.
 (Alapították 1863. évben.)
 Ajánlja különféle nagyságu m. kir. szabadalmazott
LESZIH-féle
„VICTORIA”
 terményrostait
 kombinálva szákok készlettel vagy anélkül,
 kitérő cséplőgépeit, vetőgépe, szecskaavágó, repavágó,
 kukoricacmorszoló, konkoly vilasztó, egyzerű, valamint
 különböző szerkesztett boraszfűtő, kultúranyírót, s b.
 Szakszerű külföldi s hazai jeles telepeken szer-
 zett tapasztalataink folytán s követlen saját vezetésünk alatt készítünk és el-
 vialatunk mindenemű gyár berendezését, m. s simaölési mákok felszerel-
 léseit, hengerezéket, tarbák, gőzgepek, petroleum, gőz és gázmotorok, villany-
 világítás, erővilágít, telefon, szobacsengő, villámhárító, gőz, zuhany- és kádfürők,
 vízvezeték s angol cselelték berendezését, tűrmentes páncszákrányok készítését
 és javítását, amerikai nortion kutyá leversét, malomhengerek rovákolását s b.
 Raktáron tartunk különféle géprezseket, gépszijjat, gépolajot, parket
 vasszékot s b. garantizott minőségben. Ugy az építő s építész szakmák
 ajánljuk raktárunkon levő Dunkel V. s kassai m. kir. szab. parquettjár s a Föld-
 magyarországi égi. részv. társ. kassai kerámigyár készítményeit kitérő
 minőségben. — Szépmű megrendelést kérünk s árjegyzékkel kész-
 seggel szolgálok. 1722

Leszih Miksa utó dai
Szilági és Diskant
 gazd. gépgyára és gépraktára.
 Egészesen fiuk, jó családból
 tanonczul felvétetnek.

MELOCCO PÉTER
 BUDAPEST
 VI. Deval. utca 21.

Minőségnyomoztatás, éremtörvény és kőtonnitörvény állalat.

Szállal művészi aranyérmécszökök, arany- és éremtörvényeket.
 éremtörvények készítését, gyalogérmécszökök

A cséplőidénnyo
gépolaját, szalonnett
 és a szikeseg egyék czikkeit, előjegyzésre véve,
 a megrendelő teltetésé szerinti időben és részletek-
 ben szállítom.
Luzerni! Léberdi! Fünagyárdi! minden
 célra és minden egyéb gazdasági vetőmagyaktól és
 gazdasági czikkeit és vetőmagot a legjuttányosabb
 áron és garantált jó minőségben.